1927 DECEMBER

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

12. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1927. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

(Telefon: Teréz 237—22.)

Kérelem

a tagdíjak és az előfizetési díjak beküldésére

Felkérjük az Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait és az Erdészeti Lapok t. előfizetőit, *hogy tagdíjaikat, illetőleg az előfizetési díjakat jelen számunkhoz csatolt postatakarékpénztári csekklap felhasználásával mielőbb beküldeni szíveskedjenek.*

Az 1927. évi közgyűlés határozata szerint a tagdíj 1928-ra:

1. *földbirtokosok, uaradalmak, jogi személyek és cégek részéről:*

a) ha alapító tagok . . . . . 20 pengő

b) ha rendes tagok . . . . . 24 pengő

2. *tisztviselők és alkalmazottak részéről:*

a) ha alapító tagok . . . . . 16 pengő

b) ha rendes tagok . . . . . 20 pengő

3. *nyugdíjas tisztviselők és főiskolai hallgatók részéről:*

általában . . . . . 12 pengő

kérjük azonban, hogy amennyiben viszonyaik megengedik, a 2 alatti tagdíjakat fizetni szíveskedjenek.

Az „Erdészeti Lapok" *előfizetési díja* egész évre 24 pengő, erdészeti altiszteknek 12 pengő.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai az „Erdészeti Lapokat" a fenti tagdíjak ellenében kapják, külön előfizetési díjat tehát nem fizetnek.

Budapest, 1927 december hóben.

A t.

Ungvári Rónay Antal †

1841—1927

A magyar erdészetnek ismét egy kiválósága, egyik oszlopos tagja: ungvári *Rónay* Antal nyug. miniszteri tanácsos dült ki november hó 30-án az élők sorából. Magas, kiváltságos korban, életének 86-ik évében tüdőgyulladás támadta meg a különben egészséges, szívós szervezetet, amely betegség rövid idő alatt elvégezte végzetes munkáját.

Ungvári *Rónay* Antal 1841. évi június hó 17-én Ung vármegye Lyutta községében született. Középiskolai tanulmányainak befejeztével a selmecbányai bányászati és erdészeti akadémia erdészeti fakultására iratkozott be. Miután az akadémián 1862. évben abszolitóriumot nyert, mint díjtalan erdészjelölt az ungvári főerdőhivatalnál állami szolgálatba lépett, azonban ismereteinek és tanulmányainak bővítése céljából csakhamar az árvai közbirtokossági uradalomhoz, majd pedig gróf Eltz vukovári (Szlavonia) erdőbirtokára ment át. Időközben 1865. évi szeptember hó 28-án letette az erdészeti államvizsgát s ezzel megszerezte az erdészeti oklevelet.

A magánuradalmakban szerzett gyakorlati ismeretekkel kibővített tudással *Rónay* 1868. évi szeptember hó 8-án újból az állam szolgálatába lépett s az ungvári főerdőhivatal kerületében azonnal erdész, három év mulva ellenőrködő főerdész, majd erdőrendező lett. Innen 1873-ban a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz került mint erdőtitkár s néhány hónap mulva újból az ungvári főerdőhivatalhoz erdőmesterré nevezték ki, megbízták a főerdőhivatal vezetésével s ugyanott 1875-ben főerdőmester lett. *Rónay* már ebben az időben is annyira

kivált kartársai közül, hogy 1881. évben, akkoriban szokatlanul fiatalon, 40 éves korában a földmívelésügyi minisztériumba főerdőtanácsossá nevezték ki s ott mint a kincstári erdők ügyosztályának vezetője tíz éven át teljesített kiváló és értékes szolgálatot.

Midőn a kilencvenes évek elején a m. kir. Államvasutak mindinkább fokozódó talpfaszükségletének belföldi tölgytalpfákkal való fedezése már nagy nehézségbe ütközött s át kellett térni a bükktalpfák termelésére, az ungvári főerdőhivatal kerületét szemelték ki a bükktalpfák termelésére. Ennek a nagy körültekintést és óvatos eljárást igénylő munkálatnak szakszerű irányítása és vezetése céljából egyrészt, másrészt pedig az ungvármegyei nagykiterjedésű kincstári bükkösök minél intenzívebb kihasználása érdekéből, *Rónay* Antal, mint az ungvári főerdőhivatali kerület alapos ismerője, 1891-ben ismét az ungvári főerdőhivatal élére került, ott a bükktalpfatermelés érdekéből utakat és erdei vasutakat építtetett s megindította a bükktalpfatermelést is olyan nagy mértékben, hogy a M. Á. V. Perecsenyben talpfatelítőtelepet állított fel a termelt talpfa telítésére.

Rónay Antalnak az ungvári főerdőhivatal vezetése körül szerzett kiváló érdemei legfelsőbb helyen is többízben elismerésre találtak, amennyiben a Vaskorona-rend lovagkeresztjével történt kitüntetésén kívül 1905-ben elnyerte a miniszteri tanácsosi címet, 1909-ben pedig valóságos miniszteri tanácsossá nevezték ki s ebben a minőségben szolgált 1910. évi augusztus hó végéig, amikor is 41 évet meghaladó, érdemekben gazdag kincstári szolgálata után nyugalomba vonult. Tulajdonosa volt még a szerb királyi Takova-rendnek is.

Rónay Antalt, mint tisztviselőt és mint hivatalfőnököt vasszorgalma, rendkívüli munkabírása és ellentmondást nem tűrő energiája, emellett azonban páratlan jószívűsége, munkatársai iránti szeretete és azok megbecsülése jellemezte. Ezért tisztviselőtársainak tiszteletét, szeretetét és becsülését méltán ki is érdemelte. *Rónay* volt az, aki akkor, mikor még az állami erdőtisztek státusa más szolgálatbeli tisztviselők státusához képest igen mostoha volt, a helyzet javítása iránt mozgalmat indított, a mozgalom élére állt s

ügyünk érdekében szívós odaadással addig küzdött, míg fáradozásait siker koronázta.

Rónay Antal nemcsak mint tisztviselő, hanem a társadalomban is felette népszerű egyéniség volt, akinek bölcs tanácsait a város és vármegye is többször kikérte.

Nyugalombavonulása után Ung vármegye nagybereznai választókerülete munkapárti programmal képviselőjévé választotta s mint ilyen, pártjának számottevő, érdemes tagja volt s haláláig a Tisza István Társaskörnek köztiszteletben álló tagja maradt.

Fiatal korában az erdészeti irodalom terén is tevékenyen működött s az „Erdészeti Lapok"-ban részint saját neve, részint Rút Antal, részint pedig R. A. jelzéssel jelentek meg számottevő, értékes tanulmányai.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

B. E.

A felvidéki erdőbirtokreform rejtett veszedelmei

A létért, a mindennapi kenyérért való gyötrelmes küzdelmünkben, — szervezetlenségünkben és fejvesztettségünkben, — a hagyományos nemtörődömségen kívül — a belső feladatok megoldatlan tömegében látom okát annak, hogy oly kevés szó hallik a mi egykori szép erdőségeinkről, kintrekedt véreink szánalomraméltó sorsáról.

Pedig mi volna természetesebb, mint örökösen erről beszélni, elszakított erdeink és szaktársaink sorsával törődve, lépésről lépésre közeledni elképzelt ideálunk, régi nagyságunk felé.

Erdeink elvesztése óta azonban úgy éltük át ezt a néhány esztendőt, *mintha mi se történt volna.*

Egy-két súgva-búgva kimondott titokzatos szó, néhány elkeseredett hangulatú cikkecske, egy-két átutazó szaktársunk kétségbeejtő vagy bizakodó elbeszélése... az egész, ami ezzel a fájdalmas veszteséggel szemben eddig részünkről megnyilvánult.

Bizony odaát nem tétlenek. Emellett minden egyes ténykedésük, vagy ami húsunkba és vérünkbe vág, vagy jövő boldogulásunk létalapjait érinti.

Ellenségeinknek is el kell ismerniök, hogy természetes, ha tőlünk elszakított, egykor gonddal ápolt erdeink, szívünkön nevelt szaktársaink sorsával törődünk.

A trianoni béke reviziójába vetett feltétlen hitünk és bizalmunk egyenes kötelességünkké teszi ezt a törődést, mert elsősorban a mi szemeink hivatottak meglátni és értékelni a nemzeti vagyonnak azt a mérhetlen károsodását, amely a megszállott részeken űzött féktelen erdőpusztítások következményeiként annak idején a mi kárunkra jelentkezni fog.

Bevégzett tények elé állítva, — ma tehetetlenül kell néznünk a *Kárpátok* erdőségeinek gyarmatszerű kihasználását, féltve őrzött erdeink fatőkéjének kíméletlen pusztítását.

Közismert dolog, hogy a Kárpátokban űzött lelkiismeretlen fakihasználásoknak káros következményeit a Magyar Alföld szenvedi meg, a faspekulánsok összehabzsolt milliói után az alföldi földmíves milliárdokra menő drága bért fizet.

Több oldalról hírlik, hogy *most* igen nagyarányú, gyarmatszerű erdőpusztítás folyik az *Erdős Kárpátokban*, amely erdőpusztításnak mértékét magában véve már *csak az a körülmény is növeli*, hogy a csehszlovák kormány a hirhedt földreform után most akarja végrehajtani az *erdőbirtokreformot*.

Hogy fogalmunk legyen, mi történik odaát a mi szép erdőségeinkkel, milyen kálváriát kell végigszenvedni ott erdőbirtokosainknak, hogy tudomást szerezzünk arról a fontos hivatásról, amely egyik-másik kintrekedt lelkes szaktársunknak odakint osztályrészül jutott, de legfőképen azért, hogy az illetékes tényezők és a magyar erdésztársadalom figyelmét felhívjam a *felvidéki erdőveszedelemnek* erre a legújabb megnyilvánulására, ízelítőül közlöm *Toperczer* Dezső főerdőmérnöknek, a stomfai uradalom vezető erdőtisztjének a pozsonyi „Híradó" 1927 május 7-iki számában közreadott idevonatkozó ismertetését.

Jóllehet, a közleményben tárgyaltak azóta némileg módo-

sultak, illetőleg az alább szintén közzétett ú. n. *pöstyéni rezolucióban* kifejezésre jutott álláspont érvényesítésére — mint halljuk, — az intézőkörök ma már kevesebb hajlandóságot mutatnak, — azok közreadását erdészettörténelmi szempontból is kívánatosnak tartottam:

Toperczer közleménye ekként szól:

A mezőgazdasági birtokreformnak közeledő bevégzésével mindinkább aktuálissá válik az erdőbirtokreform, amelynek a most érvényben lévő törvények értelmében történő keresztülvitele soha ki nem heverhető nemzeti kárt eredményezhet a csehszlovák államban, ahol az erdőterület az állam összterületének 33 százalékát teszi ki. Ennek tudatában vannak az érdekelt körök, de tudják az állam vezető emberei is, amiért a mult év folyamán megalakult a szakemberekből álló, úgynevezett tanácstestület, amelynek hivatása volt megadni azokat az irányelveket, amelyek szerint az erdőreform az összérdek tekintetbevételével hajtható végre. Ebben a tanácsban képviselve volt a földmívelésügyi minisztérium és az iskolaügyi minisztérium érdekelt osztálya, az állami statisztikai hivatal, a brünni és prágai erdészeti főiskola tanárai, a csehszlovák központi erdészeti egyesület, a német erdészeti egyesület, a szlovenszkói erdőgazdaságok szövetkezete, míg a magyarságot ebben a tanácsban én képviseltem. A földhivatal többszöri meghívás és igéret ellenére nem küldött ki képviselőt. A tagok száma 32 volt, de szavazati joggal csak 23-an bírtak. Nehéz küzdelembe került, míg az első gyűléseken a németekkel együtt sikerült kivívni azt, hogy az erdőbirtokreform minden nemzetiségi színezettől mentve legyen, aminél segítségünkre voltak az összes főiskolai tanárok s különösen Sigmund dr., a tanács elnöke, akinek köszönhető az, hogy mind a német, mind a magyar képviselők szavazati joghoz jutottak s hogy a tárgyalásokat tisztán erdőgazdasági, nem pedig nemzetiségi szempontból vezették.[1]) Minden tag külön értekezést dolgozott ki, minden pontra vonatkozóan s így nem csoda, hogy az értekezések száma kiteszi a 350-et, ami hatalmas és megbecsülhetetlen munka eredménye.

Ez a tanács egy esztendei, havonkénti gyűlésezés után ez év április hó 8-án és 9-én hozta meg szavazás útján ama határozatokat, amelyeket közölt a törvényhozó testületekkel s amelyeket röviden az alábbiakban foglalhatok össze:

---

[1]) Minden igéret és biztatás ellenére is, a közelmult tapasztalatokból ítélve, erre az a véleményem, hogy a nemzeti szempontokat a csehszlovák kormány minden körülmények között érvényesíteni tudja és fogja még akkor is, ha azok az *erdőgazdasági szakszempontok*" köpönyegébe lesznek bujtatva.

Amennyire nemzeti és politikai szempontokat szolgált a megszállott részeken a *földreformtörvény*, éppen úgy elsősorban politikai és nemzeti szempontok lesznek azok, amelyek az *erdőbirtokreform* végrehajtását szorgalmazzák.

(Szerk.)

Mivel az *erdők államosítása*[1]) révén az erdők gazdaságilag magasabb színvonalra való emelése nem várható, a köztársaság erdőségeinek csupán 25 százalékáig való államosítását hozta a tanács javaslatba, amennyiben a közérdekek így védhetők meg legjobban. Megjegyzem, hogy Szlovenszkóban az állami erdők 37.7, Ruszinszkóban pedig 64.8 százalékkal máris képviselve vannak. Az államosítás után elsősorban jönnének tekintetbe a *tartományok*, a pénzügyileg jól szituált városok s azok a községek, amelyek az új erdőt részint már meglévő erdejük arrondirozása végett kívánják, vagy teljes erdőegységgel általában erdőhöz akarnak jutni s amelyek biztosítani tudják nemcsak a szakszerű erdőgazda-

---

[1]) Vagyis az általánosságban lefoglalt erdőknek az állam részére való megváltása.

Tájékozásul felemlítem, hogy lefoglalás alatt az erdőknek zár alá vételét kell érteni, ami a *szabad forgalom megakadályozását jelenti.* Ez vonatkozik: az eladásra, megterhelésre, felosztásra, kivéve az örökösödés útján való felosztást. A szabad forgalom korlátozása tulajdonképen már a forradalmi nemzetgyűlés 1918 november 9-én kelt intézkedésével megtörtént, később azonban az ú. n. lefoglalási törvény (215—1919. sz. IV. 16.) intézkedett a lefoglalás mértékéről.

Az utóbb idézett törvény 2. §-a szerint egy személy (házastársával közösen) 150 hektárnál nagyobb mezőgazdasági földbirtokot (szántó, rét, kert, szőlő, komlókert) nem bírhat, általában véve földbirtoka 250 hektárnál nagyobb nem lehet. Ennélfogva esetlegesen meglévő 150 hektár mezőgazdasági földbirtok mellett az ősi birtokos csak a különbözetet, vagyis 100 hektár erdőt és *legelőt* tarthat vissza.

A többi földbirtoka kisajátítás tárgyát képezheti.

A törvény 11. §-a némileg kitolja ezt a szűk keretet, amennyiben, ha a helyi szükség megengedi, ha az okszerű gazdálkodás, a mezőgazdasági ipar, városok gazdálkodása megköveteli, ez a felmentett terület 500 hektárig terjedhet.

Még egy lehetőség volt a megtartható földbirtok mértékének kitolásához, t. i. a felosztási törvény (81—1920. I. 30.) 20. §-ában megjelölt esetekben: a természeti emlékek, műemlékek, természeti szépségek megmentése jogcímén.

Természetesen ez a lehetőség nem egy erdőbirtokosnak nagy anyagi áldozatába került.

Hogy pedig az erdőbirtok megváltása egyértelmű lesz az erdőbirtokosok tönkretételével, az abból az egyszerű tényből is kiviláglik, hogy a megváltási ár megállapításánál az 1913—1915. évi forgalmiárak átlaga veendő figyelembe, (a háború előtti ár a háború utáni valutában), ami azt jelenti, hogy ha reálisan is becsülnék meg az erdőt, akkor is erdőbirtokos az erdő valódi értékének csak egyheted részét kapná meg, miután a csehszlovák koronának vásárló ereje a békebeli aranykoronának csak egyheted részét teszi.

Ezt a megváltási összeget se kapják kézhez, hanem beírják az állami adósságkönyvbe, amely tartozás után eleinte 3 százalék kamatot fizettek, most 4 százalékot.

Úgy tudjuk, hogy a megváltási árakra vonatkozó tabellák is igen aránytalanok, amire nézve *Toperczer* cikke is kiterjeszkedik.

(Szerk.)

ságot, hanem azt is, hogy az erdők nem lesznek spekulációk és politikai befolyások áldozatai. A zsupák részére való erdőkiosztás, tekintettel az új közigazgatási beosztási tervezetre, nem jön tekintetbe. A magánerdőbirtokok fenntartása az állam nemzetgazdasági érdeke, azonban a jövőben az 5000 hektárnál nagyobb erdőbirtokok keletkezése ne legyen engedélyezve. A *lefoglalás alól* azonnal felszabadítandók volnának az ezer hektárig terjedő erdőbirtokok, amennyiben azok életképesek, valamint megállapítandó lenne az, hogy a jól kezelt és tipikus erdőbirtokok ne alkossák a *felosztás* tárgyát. Ezeket a területeket a csehországi viszonyokra állapították meg, amiért is Szlovenszkóra és Ruszinszkóra az ezen viszonyoknak megfelelő aránylagos terület jönne tekintetbe. Ezzel kapcsolatban hatályon kívül volna helyezendő a birtoktörvény 11. §-a, amely 250, illetve 500 hektárban állapítja meg a birtokmaximumot. Követeli a tanács, hogy a tárgyalások során mindenkor szakemberek legyenek jelen, hogy az iskolaügyi minisztériumot mindenkor hívják meg és sürgette a patronátusi terhek törvényes rendezését.

Állást foglalnak az erdők feldarabolása, parcellázása, vagyis az úgynevezett kis erdőbirtokok keletkezése ellen, amiért is egyesek és szövetkezetek ki lennének zárva az erdőben való részesedés alól. Köztudomású ugyanis, hogy minél kisebb az erdőbirtok, annál kisebb az erdőtalaj túlságos kihasználása miatt az átlagnövedék. Így például egy hektártól 10 hektárig terjedő erdőbirtokon az évi átlagnövedék 2.4 köbméter, 10 hektártól 250 hektárig 3.1 köbméter, míg a nagybirtoknál ez az átlag 4—5 köbmétert tesz ki, vagyis hektáronkint 1.3—1.5 köbméterrel kevesebb a növedék a kiserdőnél, ami Csehszlovákiában 120,000.000 koronás veszteséget jelent, amely körülmény nemzetgazdasági szempontból nem vehető közömbösen. Szövetkezetek létesítése csakis akkor volna megokolva, ha azok kis erdőbirtokosoknak önkéntes belépése által, tisztán a közérdek szempontjából keletkeznének. Különösen megakadályozandó az újabban sokat emlegetett erdészeti szövetkezetek megalakulása, amelyeknek céljuk az erdők kihasználása, nem pedig az erdők fenntartása, vagyis céljaik éppen ellentétesek az *erdőreform intencióival.* A *vagyondézsmára*[1]) *szóló fizetéseknek* addigra való elhalasztását kértük, amíg a reformot teljesen keresztül nem viszik és hogy a vagyondézsma csak akkor legyen esedékes, ha az állam megfizeti a megváltási összeget. Javaslatba hoztuk ezenkívül a vagyondézsmának áthárítását az új tulajdonosra.

Az erdők értékelésére vonatkozóan javasoltuk, hogy a birtoktörvény *42. és 43.* §-*aihoz tartozó* becslési táblázatok a helyi viszonyoknak megfelelően legyenek megváltoztatva, hogy a becslés a gyakorlatban szokásos becslési eljárással legyen foganatosítva, hogy a talaj minőségi osztálya nem a kataszter, hanem a fatömegbecslés eredménye alapján legyen megállapítva, hogy a kisajátítási ár kiszámítása igazságos, az állam nivójának megfelelő legyen. Mert a mostani táblázatok szerint például egy

---

[1]) A vagyondézsma óriási teher, a vagyon 60—66 százalékát eléri. Az erdőknél nem hozadéki, hanem a forgalmi értéket vették figyelembe. Akárhány esetben megtörténik, hogy a *vagyondézsma meghaladja a vagyontárgy tényleges értékét,* miáltal az közönséges elkommunizálásnak tekinthető. Hogy ez így van, magával a vonatkozó rendelkezésekkel igazolható, mert a rendelet maga tartalmaz az ilyen esetekre orvosló szankciót.

(Szerk.)

hektár bükkerdő-talaj értéke 142—376 korona, egy hektár erdeifenyő-talaj értéke 222—718 korona, holott köztudomású, hogy az erdei fenyőt csakis a legrosszabb, legsilányabb talajon telepítik meg, míg a bükk az igen jó termőhelyekre került s így megfoghatatlan, hogy miért vették az erdeifenyő talaját értékesebbnek. Az első osztályba tartozó lucfenyő erdősítési költségei hektáronkint 48.21 koronában vannak megállapítva, míg az ötödik termőhelyi osztályba tartozó erdősítési költségeket 44.73 koronában állapították meg, pedig minden laikus előtt ismeretes, hogy minél rosszabb a termőhelyi osztály, annál többe kerül az erdősítési költség. Egy hektár beerdősített és az ötödik termőhelyi osztályba tartozó lucos belekerül 321 koronába, a parlagon heverő terület pedig 277 koronába, ha azonban a fiatalos záródása — mondjuk — csak 0.5, akkor a fiatalosok 160.50 koronába kerülnek, vagyis sokkal kevesebbe, mint a parlagon heverő és meg nem munkált terület. Kértük, hogy a fellebbezési határidőt az erdőértékelést illetően 30 napról 90 napra emeljék fel. Rámutattunk az úgynevezett nagybirtok latifundiális levonások lehetetlenségére, mert hiszen a vagyondézsmánál a progresszivitással ez már egyszer megtörtént.

Határozatokat dolgoztunk ki az alkalmazottak átvételére vonatkozóan, mert a szokásossá vált rendszer, amikor az állam az alkalmazottat három hónapi felmondási időhöz kötve veszi alkalmazásába, egyáltalán nem felel meg az állam szociális alapeszméinek. Javaslatba hoztuk a vadtenyésztés, a természeti szépségek, várak stb. fenntartási költségeinek fedezésére szükséges erdőbirtokok felszabadítását a lefoglalás alól.

Tervezeteket dolgoztunk ki egy új erdőtörvény megalkotására, az állami erdőbirtok ellenőrzésére, valamint az alkalmazottak szolgálati szabályzataira vonatkozóan. Hogy a földhivatal mennyire fogja eme javaslatokat tekintetbe venni, azt a közeljövő fogja megmutatni.

Ezideig a földhivatal csakis a statisztikai és egyéb adatok összegyűjtésével foglalkozott, amelyek Cseh- és Morvaországra, valamint Szilé-ziára vonatkozóan befejezést nyertek, Szlovenszkóra és Ruszinszkóra nézve e munkálatok még nem készek és így a sokat emlegetett kész programmról még nem lehet szó, legfeljebb programmtervezetről lehet beszélni. A földhivatal újabban Csehországban direkt tárgyalásokat kezd az 1500 hektáron aluli erdőbirtokosokkal, ennek a birtoknak a lefoglalás alól való mikénti felszabadítása tárgyában, amennyiben ez a terület éppen elegendő egy kis racionális erdőgazdaság üzéséhez és — amint értesültem — a földhivatal hektáronkint 30 koronát kér eme terület kibocsátásáért hektárjárulék-*megváltás címén.*[1]) Az 1500 hektárnál nagyobb kiterjedésű erdőbirtokosokkal csak informativ jellegű tárgyalásokat akar folytatni a földhivatal, amely tudni akarja, hogy mennyi és mily arányú erdőterületet akar az erdőbirtokos magának megtartani, tekintettel a törvény által megállapított minimumra és tekintettel ama kiadásokra, amelyeket eddig az erdő fedezett, mint például nyugdíjterhek, patroná-

---

[1]) Hallatlan! Azért követelni az erdőbirtokostól hektáronkint 30 koronát, mert a jogtalan megfosztás csak részben következik be. Képtelenség, hogy milyen jogcímeket teremtenek az erdőbirtokosok kizsarolására. Ez hasonló a *műtrágya*-adó kivetéséhez, amellyel a multban az erdőbirtokosokat igen súlyosan megterhelték.

(Szerk.)

tusi terhek, várak, kastélyok, parkok, természeti szépségek, vadtenyésztés stb. fenntartási költségei. Eme terhek pontos ellenőrzésnek lesznek alávetve. Az informativ tárgyalások befejezése után a földhivatal a tekintetbe jövő *erdőigénylőkkel fog* tárgyalni úgy, hogy a két fél követelése alapján a földhivatal kisajátítási tervezetet fog kidolgozni, amelyben fel lesz tüntetve az, hogy melyik erdőbirtokrészt sajátítják ki és melyik szabadul fel a lefoglalás alól. Ennek megtörténte után az erdőbirtokosokat újabb tárgyalásra hívják meg, hogy velük mindenekelőtt szabad egyezkedés alapján a földhivatal által bemutatott kisajátítási tervet elfogadtassák és megállapodjanak az átadásra vonatkozó összes feltételekben. Csehországban ezidőszerint a nagybirtokosok igen tartózkodóan viselkednek az ilyen tárgyalásokkal szemben, azzal a megokolással, hogy az úgynevezett önkéntes megegyezés esetén sem érnek el sokkal többet, mint ha bevárják azt az időt, amikor a földhivatal saját belátása szerint végrehajtja a kisajátítást. Miután ma-holnap a szlovenszkói és ruszinszkói erdőbirtokosoknak is választaniok kell majd, hogy békés megállapodás alapján vagy pedig a birtoktörvény rendelkezései szerint akarnak-e keresztülesni az erdőreformon, nem mulaszthatom el ama szerény nézetemnek kifejezést adni, hogy minden birtokosnak meg kell kísérelnie a békés megegyezést, mert ha ez nem sikerül, úgy még mindig nyitva áll előtte a másik út. Tudom és magától értetődő, hogy minden erdőbirtokost az az aggodalom tartja vissza az úgynevezett „dohoda" megkötésétől, hogy miért kösse meg azt, hátha az erdőreform nem kerül végrehajtásra, ebben a felfogásukban megerősítik azok, akikre a tizenkettedik órában azután feltétlenül szükség van. Erre nézve viszont azt mondom, hogy a megállapodásban az erdőbirtokos felajánlja erdőbirtokának ama részét, amelyet kontemplál, azzal a kikötéssel, hogy annak átadása ténylegesen csak akkor fog megtörténni, amikor az erdőreform tényleg aktuálissá válik. Azt felesleges megjegyeznem, hogy a földhivatal most, amikor az erdőreform csak kezdő stádiumában van, előbb lesz hajlandó kompromisszum kötésére, mint akkor, amikor a végrehajtás fegyvere segítségével az erdőbirtok tulajdonosává válik.

Mindenesetre nemcsak az erdőbirtokos és az alkalmazottak, de az *erdő* érdekében is meg kell tenni mindent, hogy az el nem viselhető, anyagi, valamint erkölcsi romlással fenyegető bizonytalanság mihamarább megszűnjék.

Eddig szól *Toperczer* Dezső ismertetése, ennek kiegészítéséül közöljük a pöstyéni *resolutio* szövegét is, amely úgy tekintendő, mint a tanácsadó testületbe tömörült erdőbirtokosok óhaja.

Úgy halljuk, hogy ma még ezzel szemben is meglehetős ridegséggel találkoznak.

Az erdőreform keresztülvezetésére megalakult tanácsadó testület resolutioja a Csehszlovák Köztársaságban lévő összerdőterületnek legfeljebb 25 százalékig való államosítását tartja megengedhetőnek. Minden ezen túlmenő erdőállamosítás ellen az összes érdekelteknek, különösen azonban az e kérdésben leginkább érdekelt magánerdőbirtokosoknak egyhangúlag állást kell foglalniok, mert hiszen az állam által megalkotott földreformtörvényeinknek — a törvényhozó intenciója szerint — egyedüli

és kizárólagos célja az, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó egyének földigényszükséglete szociálpolitikai és agrárpolitikai szempontból kielégíttessék. Alábbi javaslatunkat azért tesszük, mivel az *erdőbirtokok jelenlegi jogbizonytalansága* nemcsak magukra az erdőbirtokosokra nézve elviselhetetlen, hanem az erdőüzemi vállalkozásnak és magának a nemzetgazdaságnak is mérhetetlen károkat okoz. A földreformtörvény expressis verbis kimondott céljaival az erdőbirtokok *túlságos államosítása ellenkezik*, annál is inkább, mert ezen célba vett terv megvalósítása a racionális erdőgazdasághoz fűződő fontos államérdekek veszélyeztetésével jár és ennekfolytán önmagára az államra nézve is káros.

A földreformtörvények megalkotásakor a törvényhozó nemzetgyűlés törekvése arra irányult, hogy a változott szociálpolitikai viszonyoknál fogva a földmíveléssel foglalkozó mezőgazdasági néposztály a lehetőség szerint saját mezőgazdasági területein nyerjen foglalkoztatást s ne maradjon függő helyzetben a nagybirtokoktól. Mivel a földhivatal a mezőgazdasági birtokok parcellázását — mondhatni — már teljesen befejezte, a földigényeseket mezőgazdasági földekhez juttatta, a törvény célját már teljesen elérte. Ezekután tehát, mivel a mezőgazdasági ingatlanokra nézve a földreformeljárás már befejeztetett, az összes igényesek igényei már kielégíttettek, úgy erdőgazdasági, mint nemzetgazdasági szempontból feltétlenül szükséges és elsősorban magára az államra szükséges, hogy a meglévő magánerdőbirtokok továbbra is megmaradjanak azon céliránvos kezelésben, amely kezelésnek helyességét az évszázadok gyakorlati tapasztalata már beigazolta. Beigazolt tény, hogy erdőgazdasági szempontból rentabilis kihasználhatás az erdőbirtoknak minél nagyobb komplexumban való meghagyását kívánja. A legilletékesebb tényezők is osztják azon általános nézetet, hogy az erdőbirtoknak olyatén felparcellázása, mint az a mezőgazdasági birtokoknál keresztülvihető volt, teljesen kizárt és a közérdek szempontjából helyrehozhatatlan károkat okozna. Az erdőreformnak ilyetén keresztülvezetésére sem a törvényhozó, aki a földreformtörvényeket megalkotta, sem pedig az állami földhivatal, aki ezen törvényeket végrehajtja, soha nem gondolt.

Tekintetbe véve azt, hogy Szlovenszkón[1]) az összes erdőbirtokok 26.5 százaléka, Podkarpatská Russban[2]) pedig 55.7 százaléka már úgyis az állam tulajdonát képezi, azt hisszük, teljesen elesik annak szükségessége, hogy a Szlovenszkón és Podkarpatská Russban magánkézen lévő erdőségeken további államosítás keresztülvezettessék, mert az összerdőségek tervbevett 25 százalékig terjedő államosítását ezen százalékarányok már úgyis meghaladják.

Ezeknek előrebocsátása után hangoztatni kívánjuk, hogy az alábbiakban körvonalazott egyezségi alapelveket Szlovenszkó és Podkarpatská Russ csehszlovák állampolgárságú erdőbirtokosai magukévá teszik. Azoknak alapján hajlandók a kollektive megkötendő egyezséget létrehozni. A külföldi állampolgárságú erdőbirtokosok ugyancsak hajlandók egyezségi alapon tárgyalni, azon kikötéssel, hogy mindaddig, amíg a földhivatallal avagy az illetékes tényezőkkel meg nem egyeznek, teljes egészében fenntartják a békeszerződésekben biztosított jogaikat.

1. Hajlandók vagyunk az állami erdők kikerekítésére nélkülözhetet-

---

[1]) Felvidéken.
[2]) A ruténlakta Kárpátokban.

lenül szükséges és közös megegyezéssel megállapított erdőterületeket az államnak átadni, azzal, hogy a kisajátítást szenvedő magánerdőbirtok gazdasági egysége csorbítást ne szenvedjen, megjegyezvén, hogy az erdőgazdasági egység fogalmát azon birtokterületre kívánjuk alkalmazni, amely szakszerű erdőgazdasági kezelés mellett önmagát jövedelmezően pénzügyileg is fenntartani képes.

2. Hajlandók vagyunk a katonai kincstár esetleges katonai helyi szükségleteit közös megállapodással kielégíteni.

3. Hajlandók vagyunk az erdőgazdasági egység keretein kívül eső erdőterületekből a községnek szükségleteit közös megegyezéssel kielégíteni.

Ezen előfeltételek mellett a következő igényeket támasztjuk:

1. Mindaddig, amíg az erdőreform helyes és célirányos keresztülvezetésére vonatkozó tárgyalásaink a földhivatallal, illetve a kormánnyal be nem fejeződnek, az erdőbirtokreform végrehajtására vonatkozó összes intézkedések felfüggesztessenek.

2. A vagyon- és vagyonszaporulati dézsma behajtása az erdőbirtokokat illetőleg függesztessék fel mindaddig, amíg a pénzügyminisztérium a lefoglalt nagybirtokokat terhelő vagyondézsma közelebbi rendezéséről szóló 1921. évi 323. sz. törvény 8. §-ának 2. pontjában említett hirdetményt ki nem adja.

3. A hektárjárulék arányos leszállítása.

E tekintetben utalunk arra, hogy különösen Podkarpatská Russban az erdóterületek sok helyütt ki nem használhatók és a legelőterületek évi bére sokszor nem tesz ki többet, mint ha.-ként 3 cseh koronát. A birtokot terhelő egyéb adók mellett a 3 cseh koronás hektárjárulék így 100 százalékos megterhelést jelent. A még fennálló hektárjáruléktartozások a jövedelmezőség figyelembevételével legyenek elbírálva.

4. Az erdőbirtokreform alól minden 5000 hektáron aluli erdőbirtok az állami lefoglalás és igénybevétel alól mentesíttessék.

A kedvezőtlen közlekedési, távolsági és értékesítési viszonyokkal bíró bükkösökben, ahol az értékesebb fanemek 25 százaléknál kisebb elegyarányban vannak képviselve, (ilyen különösen a Keletszlovenszkó és Podkarpatská Russ), a minimum 10.000 hektárban állapíttassék meg.

5. Azon kivételes esetekre, amidőn az állami földhivatal az első három pontban meghatározott birtokleadást a 4. pontban meghatározott minimum megcsorbításával volna kénytelen eszközölni, kérjük az illetékes tényezők konkrét javaslatait.

6. A 4. pont alatt felsorolt minimumon felül kellő erdőterület hozzáadásával liberálisan és bőkezűen honoráltassanak az erdőbirtokosok következő igényei:

a) A 20. §. alapján emelendő igények,

b) a patronátusi terhek kielégítésére vonatkozó igények,

c) azon igények, amelyek azáltal keletkeznek, hogy egyes erdőbirtokosok a fának ipari feldolgozására ipartelepeket létesítettek és azoknak teljes kihasználhatóságát biztosítani akarják.

7. Egyes személyeknek, vagy újonnan alakult alkalmi szövetkezetnek, egyesületeknek, részvény- vagy egyéb társaságoknak erdőterület semmi szín alatt kiosztható ne legyen.

Általában mondassék ki, hogy az erdőreform úgy valósítandó meg, hogy az a rationális erdőgazdálkodásnak és a nemzetgazdasági szempon-

toknak csak hasznára lehessen. Tehát a reform alapján csak oly egységek legyenek létesíthetők, amelyek a fenti elveket biztosítják, vagyis tegyék lehetetlenné az erdőterületek felaprózását.

E kérdés elbírálására állíttassék fel a földhivatal mellé, vagy a földhivatalnál *egy tisztán erdészeti szakemberekből álló szakosztály*, melynek felét az állami földhivatal nevezi ki, másik felét pedig az erdőbirtokosság választja és ezen szakosztály tartsa fenn az érintkezést az egyes erdőbirtokosi, vagy erdészeti szakemberi egyesületekkel.

Ugyanilyen módon a földhivatal helyi szerveinél is állíttassanak fel tisztán erdészeti szakemberekből álló tanácsadó testületek, amelyek véleményét a földhivatal kerületi hivatala kikérni és figyelembe venni tartozik.

8. A kisajátítási közérdek fennforgásának szükségét, annak mérvét, a kisajátítandó terület nagyságát és az ezért járó teljes kártalanítási összegnek meghatározását, *független bírói kisajátítási* eljárással kell megállapítani, amely kisajátítási eljárás alapját és lényegét képezné, hogy az illetékes bíróság, a hármas tanácsból álló törvényszék, szakértők meghallgatása útján volna köteles kimondani azt, hogy kisajátítás az illető köztestület, állam stb. javára egyáltalában véve szükséges-e és ha szükséges, ezen szakértői bizottság meghallgatásával állapítaná meg a kisajátítás mérvét, vagyis területi nagyságát és a teljes kártalanítási összeget.

A bírói döntés alapját képező szakértői bizottságban a kisajátítást szenvedő magánérdekeltek egy szakértőt neveznének meg, a kisajátítást kérő állam (vagy egyéb közterület) egy szakértőt nevezne meg, az *országos gazdasági egyesület* egy szakértőt nevezne meg és a bíróság ugyancsak egy szakértőt jelölne ki. A törvényszék ítéletével szemben II. fokon a tábla s harmad- és legvégsőbb fokon pedig a brünni legfelsőbb törvényszék hozná meg ítéletét, amennyiben az érdekeltek az elsőbíróság ítéletét bármi szempontból önmagukra nézve sérelmesnek találnák.

Követeljük az itt lefektetett alapelveknek törvényhozási szankcióját.

*

Ime, itt láthatjuk erdőbirtokosaink kínos vergődését, akik már hajlandók kompromisszumot is kötni, hajlandók magukat a jogtalanság igájába is behajtani, csak teljesen tönkre ne tegyék őket.

*

A sorok között olvasva, az egész *erdőbirtokreformtörvényben* a báránybőrbe bujtatott farkas meséjét látom megtestesülve.

A legnagyobb veszedelemben forognak felvidéki erdeink, a legvakmerőbb kifosztás előtt állnak felvidéki erdőbirtokosaink, a legszerencsétlenebb sors vár ottmaradt véreinkre.

Az úgynevezett államosításban nem láthatok más tendenciát, mint a cseh nemzeti hatalom, a cseh központi hatalom

megszilárdítására való törekvést, cseh erőfeszítés cseh áldozat nélkül, egyszerűen: megtakarított magyar pénzen.

Az erdőségekben bővelkedő „*Felvidéken*" vezető szerep jut az erdőgazdaságnak, az erdőgazdasággal kapcsolatos erdőgazdasági iparoknak.

Gondoljunk csak Máramarosra!

Egészen tisztában van azzal az erdőgazdasággal közelebbről ismerős cseh kormány is, hogy mit jelent az részére, ha az általa tervezett kommunisztikus erdőbirtokreformmal a jelenlegi birtokviszonyokat tökéletesen felborítja, s hangzatos jelszavakkal, látszólag *szakszerű megokolással alátámasztott olyan új birtoktípusokat* teremt, amelyeken kizárólag ő lesz az úr, avagy kegyeltje és jutalmazottjai, s ezzel egyben kezében tartja az egész népet is. Mindezt a mai, vagyis legnagyobbrészt magyar erdőbirtokosok, eddig közcélokat szolgáló magyar intézmények vagyonának formális elkobzásával, olcsó pénzen, magyar verejtéken, az áldemokrácia szent nevében.

De aki egy kevéssé is tisztában van az erdőgazdaságok berendezésével, annak természetével, az erdőrendezési, erdőértékelési munkálatok munkamennyiségével és költségeivel, azokkal a jelen esetben különleges módon érvényesülhető külső befolyásokkal... az szinte elborzad egy ilyen tervezet végrehajtásának elgondolásától is.

Bízunk benne, hogy a cseh kormány erdőbirtokreformja legrosszabb esetben a végrehajthatatlanság csődjébe fog fulladni, de feltéve, hogy ha csak megkíséreltetnék is annak végrehajtása, az egész reform ismét csak egy *általános erdőpusztítássá* fajulna.

Legjobb példa erre az a körülmény, amire előbb már hivatkoztam is, t. i., alig hogy megjelent a cseh kormány erdőbirtokreformjának előszele, máris mindenfelé megindul a devastatio — a törekvés — kihasználni mindent, amit csak lehet.

A törpe erdőbirtokoknak egységes üzemtestekké való összefoglalása erdőbirtokpolitikai szempontból ideális teljesítmény lehetne, ha emögött nem a cseh nemzeti centrális politika térhódítása leselkedne.

A nagy erdőbirtoknak merev területi értékhatárok szerint való feldarabolása azonban szakszempontokkal sem okolható meg.

A csehek nem számolnak azzal, hogy a Felvidéken nincsenek olyan úthálózataink, mint a cseh erdőben, hogy a még megvolt kis felvidéki iparunkat is teljesen tönkretették, nem számolnak azzal, hogy a felvidéki viszonyok között nem lehet ugyanolyan üzemegységekkel számolni, mint amilyenek az ő hazájukban esetleg helyénvalók lehetnek.

Az ilyen természetellenesen képezett erdőbirtoktípusok csak arra valók, hogy megbontva a régi rendet, zavart támasszanak s eközben újabb lehetőséget teremtsenek az erdőpusztításokhoz.

*

Míg mi itten megmaradt erdőroncsainkat tódozgatjuk, foltozgatjuk, míg erőnket meghaladó anyagi áldozatokat hozunk sivár homokok és szikesek termővételére, addig odaát, elszakított szép erdőségeinket az erdőpusztítás ilyen rejtett veszedelmei fenyegetik.

Ma ezekkel csak összeharapott ajakkal és lekötött kezekkel állhatunk szemben, *figyelni* azonban így is kötelességünk.

Örömmel tapasztalhattuk, hogy a jégkéreg kezd olvadni, hogy a hajnalhasadás folyamata tényleg megindult, hogy akadtak máris igazságszerető, nagybefolyású előkelő idegenek is, akik önzetlenül, a megtépett magyarság szolgálatába állították erőiket.

A visszaélések leleplezésének minden egyes adata egy-egy kapavágás az elszakított talajba, egy-egy csákányütés az akadályok előttünk álló sziklafalába.

Segítsen mindenki, aki csak képes figyelni, bír és tud dolgozni.

Czillinger János.

A Trachea piniperdának a legújabb nagyarányú károsításairól a Németbirodalom erdeifenyveseiben.

Az elmult években a német erdőket súlyos katasztrófa érte a *Trachea piniperda* (bagolypille) nagymérvű elszaporodása következtében.

537.000 hektárra, (közel egymillió kat. holdra!) terjedő erdőséget leptek el e pille hernyói az 1923—24 . években.

170.000 hektárt teljesen lekopasztottak a pille hernyói, 367.000 hektárt pedig részben. Hozzávetőleg 12,000.000 köbméterre van becsülve a száradásnak indult törzsekből kikerült faanyag.

Escherich erdészeti főiskolai tanár, aki tanulmányutat tett a hernyórágás színhelyén, a látottakról az alábbiakban számol be a *Forstwissenschaftliches Centralblatt* (1925. I. f.) hasábjain.

„A kopaszra rágott erdők mindenfelé ugyanazt a képet tárják elénk (szeptember hónapban), a korosak ugyanúgy tönkre vannak téve, mint a fiatalosok. A fák, illetve fiatalosok csaknem teljesen meg vannak fosztva a tűlevélzettől, de a fák egy részén újonnan kifejlődött zsenge levélzet is látható már. Eme újból kizöldülni induló fák között vannak bőven olyanok, amelyek koronája lombtalanul ágaskodik az égnek és az életnek jelét már nem mutatják, sőt olyan fák is akadnak, amelyek leváló kérge a teljes kiszáradásra vall (a másodlagos károsítók: szúfélék rongálása következtében). Mindamellett mindenfelé találhatók egyes fák, sőt kisebb facsoportok is, amelyek koronája érintetlen." Valami különös külső okát ez utóbbinak *Escherich* professzor nem tudja megadni (hangyabolyokat nem talált ezek közelében).[1]) Szerinte — ha csak nem véletlenről van szó, — esetleg egyes fák egyéni immunitása forghat fenn (a nagyobbfokú terpentintartalomnál fogva).

Cikkének további részében *Escherich* foglalkozik az erdei fenyő újbóli kizöldülésének kérdésével. Miután erre nézve biztosat nem tud még mondani, ez okból idevonatkozó fejtegetését mellőzhetőnek vélem. Erre vonatkozólag csupán az alábbiakat veszem át az említett cikkből.

Ilyen nagyfokú károsításnál nehéz annak a megítélése, hogy mely fák maradnak életben, illetve melyek jönnek teljesen magukhoz a rágást követő évben. Az erdész ennek megítélésében valóban nehéz feladat előtt áll. Már pedig a száradásnak indult fák gyors kitermelésével sietni kell, annál is inkább, mivel a másodlagos károsítók (szúfélék és a Pissades piniphi-

---

[1]) Ahol egész facsoportok maradtak bántatlanul, ott tüzetesebb keresés mellett bizonyára található lett volna valami kisebb hangyafészek (öreg fatuskók kérge alatt, vagy más rejtett helyeken), amely fészek hangyatársadalma a közeli fákat megmentette a lerágástól.

Közlő.

lus, Acantocinus aedilis) egyhamar befészkelődnek a lekopasztott fák törzsébe s rohamos szaporodásnak indulva, a katasztrófát jelentékenyen növelik, úgy hogy az újbóli kizöldülésnek induló fák is áldozatul esnek.

A hangyáknak fontos szerepe az erdő megvédése körül ennél a hernyódúlásnál is beigazolódást nyert. A vörös hangya (Formica rufa) van kiemelve az említett cikkben, amelynek fészkei környékén kisebb-nagyobb facsoportok bántatlanul maradtak.

Escherich tanár a vöröshangyának mesterséges tenyésztését a hernyóvész esetén veszélyeztetett időkben kívánatosnak és egyben gyakorlatilag nagyban is keresztülvihetőnek tartja. Egy ilyen kísérletet fel is említ. Egy keletporoszországi erdőben sikerült az ottani erdőgondnoknak száz és száz vöröshangya-telepet létesíteni. (A tenyésztésnél követendő eljárást illetőleg lásd az idézett ismertetést: Forstwissenschaftliches Centralblatt, 1925. 1. sz. 16—20. old.)

Ennél a katasztrófánál is felvetődik a kérdés: mely okokra vezethető az vissza és miként történhetett meg, hogy az oly alapos szakismeretekkel bíró német erdészek által telepített és kötelességtudó, kezelő személyzet által kezelt erdőket ennyire tönkretehette a bagolypille?

Alább kivonatosan ideiktatom *Escherich* tanárnak idevonatkozó fejtegetését. Ezt megelőzőleg csupán annyit jegyzek meg erre nézve, hogy a katasztrófa előidézéséhez Németországnak földrajzi fekvése, geológiai alakulata, éghajlati és termőhelyi viszonyai jelentékenyen hozzájárultak. Az északnémetországi (porosz) homoksíkságon úgy látszik, az erdei fenyőn kívül egyéb értékes fafaj alig volt tenyészthető. (Legalább is a legsilányabb homokon nem.) Ilyképen a poroszok egyenesen rávoltak kényszerülve, hogy tiszta, elegyetlen erdei fenyveseket telepítsenek a síkság homokjára. (Itt megjegyzem, hogy a Németbirodalom erdőségéből 60 százalékot foglal el az erdei fenyő!).

A nagy jövedelemre törekvő porosz erdőgazdaság eme *hűvös éghajlatú, homoktalajú rónaságon nagyobbára tiszta erdei fenyveseket nevelt* széles területeken összefüggő terjedelmes erdők alakjában. Habár a jobb termőhelyeken bükkel, valamint lucfenyővel s itt-ott nyirrel elegyített erdei fenyőerdők

is vannak Keletporoszországban. Hogy a katasztrófa lefolyása után hogy vélik a porosz erdészek a pusztulás megismétlődésének elejét venni, illetve minő fafajt fognak telepíteni (vagy már telepítettek) eme területen, eddig nem sikerült megtudnom. Visszatérve az említett közleményre, *Escherich* rámutat arra a körülményre, hogy a Trachea (Panolis) piniperdának a multban és ez alkalommal való tömeges elszaporodása minden egyes esetben meleg és száraz évek utáni időkre esik. Ezekben az években kezd a bagolypille szaporodásnak indulni, de még a következő esztendőben a szaporodás nem szembetűnő. Csupán az ezt követő, tehát a harmadik évben jelentkeznek hirtelen, meglepetésszerűen nagy tömegekben a károsítók, Ebben az esztendőben a hernyók elvégezvén romboló munkájukat, rendszerint sorra elhullanak, elpusztulnak, gombabetegség vagy renyhekórság következtében. Egyes esetekben azonban még a negyedik évre is átterjed a veszély s csak abban az évben omlik a természet közreműködésével össze. Ez esetben a hernyókon élősködő gomba (Empusa aulicae) vetett véget hirtelen a hernyódúlásnak, mint a lepke eddigi tömegesebb fellépésénél már többízben. (Hesz—Beck: Forstschutz 1927. évi V. kiad.)

1921. évben kezdett *Escherich* megállapítása szerint a lepke szaporodásnak indulni a porosz erdei fenyvesekben. 1923-ban nagy tömegekben lepte el ezen erdőket s még 1924. évben is folytatódott a rágás. Ez évben aztán a hernyók nagy tömegei sorra elpusztultak a gombabetegség következtében. Annak a megállapításnak, hogy a Trachea piniperda meleg és száraz nyarak utáni években szokott elszaporodni, mindenesetre meg lesz az a haszna, hogy a jövőben az ilyen időjárás bekövetkezte utáni esztendőkben nagyobb figyelemmel fogják kísérni a lepkének esetleges mutatkozását.

A panolis piniperda poroszországi pusztításairól terjedelmes ismertetést közöl ugyancsak a Forstwissenschaftliches Centralblatt hasábjain (1925. 1. f.) D. *König* németbirodalmi erdőmester. Cikkéből a katasztrófa lefolyására nézve az alábbiakat idézem:

„1924 májusában roppant seregekben rajzottak, repdestek a lepkék nappal és esti szürkületkor. Különösen az erdőszéleken, a kavargó pillék röpte jól kivehető tompa zúgást idézett elő. Mindenütt szálldostak, nemcsak az erdő fái közt, hanem távolabbra is, a mezőkön álló erdei fenyő-

fák körül is. Még a vágásokban visszahagyott erdei fenyő magfákat és a bükkösökben elszórtan álló erdei fenyőtörzseket is fellelték a megtermékenyített nőstény pillék.

Mindenütt, ahol zöld tűlevélzet volt, a zárt erdőkben éppúgy, mint a mezőkön álló egyes erdei fenyők tüi meg lettek rakva petékkel. A petéken élősködő *Trichogramma* nevű parazita, amely gyakran csirájában fojtja el a bajt, ez esetben seholsem volt észlelve.

Az előbúvó hernyók tömege — írja tovább *König* — minden képzeletet felülmult. A nemrég kifakadt májusi tűlevélzet éppen kapóra jött számukra és a meleg májusi és júniusi időben hallatlan kiterjedésű erdőket kopasztottak le. Mindenütt tömegesen voltak láthatók a hernyók üldözői, a színpompás bábrablók (Calosoma sykofonta),[1]) a fürkészdarazsak és a tachinák. Végül június végével egyszerre véget ért a veszedelem. Az Empusa aulicae hernyógomba 8 nap alatt végzett a hernyók óriási tömegével. A hernyók ekkor még nem voltak teljesen kifejlődve, úgyhogy úgyszólván egy hernyó sem bábozódhatott be (legfeljebb ott, ahol nem rágtak tömegesen).

Ez nagyjából a lefolyása a legutóbbi bagolypille veszedelemnek; ott, ahol a lepke hernyói mutatkoztak, csaknem minden erdeifenyőállományt — fiatalosok kivételével — teljesen, vagy jelentékenyen lekopasztottak, a Németbirodalom három különálló vidékét sujtva, állami és magánerdőket egyaránt."

Ebben az alapos, terjedelmes tanulmányban *König* ránmutat a katasztrófa okaira s következményeire.

Fejtegetéseit röviden összefoglalva, az alábbiakat közlöm:

Soha még Németország erdeit ehhez fogható veszedelem nem érte. S hozzá az utóbbi évtizedekben csaknem szünet nélkül váltakoznak a fenyvesek kártevői: az apácalepke, a bagolypille, az araszoló lepke és a fenyőpohók.

Miben rejlik annak oka, hogy a birodalom fenyvesei (mert ezek vannak állandan támadva), ilyen nagyarányú rombolásoknak vanak kitéve?

Az erdei fenyőnek összefüggő, terjedelmes erdők alakjában való elegyetlen tenyésztése az előidéző oka mindeme bajnak.

Escherich tanár e közlemény elején említett cikkében ennek biologiai (élettani) okát igyekszik megadni, vagyis kifejteni azt, miért szaporodik el tömegesen a Trachea piniperda

---

[1]) *Bahnstedt* erdőmester: „Bilder aus dem Eulenfrassgebiet" című cikkében, amelyben fényképfelvételeket is közöl a hernyódulás színhelyéről (Forstw. Centralblatt, 1925 augusztus, 2-ik füzet), erre vonatkozólag írja, hogy sok a bábrabló, valósággal ellepte helyenként még az erdei utakat is, úgyhogy ropogtak a kocsija kerekei alatt. *Közlő.*

az elegyetlen erdeifenyvesekben s miért nem szaporodhat enynyire el az elegyes (főleg lombfákkal elegyes) erdőkben.

Amíg az erdei lepkéknek évente csupán egy ivadékuk (generatio) van, addig a lepkék hernyóit pusztító parazita rovarok legtöbbjénél két, sőt három nemzedék fejlődik évente. Az elegyes erdőkben, ahol a lepkék több faja honos,[1]) sokkal inkább meglelik eme élősdiek a gazdaállatot (hernyót, petét), mint az elegyetlen erdeifenyvesben, ahol a lepkefajok száma igen korlátolt. (Mivel az előbbi esetben az év különböző szakában — tavasszal, nyáron s ősszel — meglelhetik az élősködők és azok második és harmadik ivadékai a táplálékukat képező petéket vagy hernyókat.) Ennélfogva *az elegyes erdőkben sokkal inkább vannak biztosítva a paraziták életfeltételei, mint az elegyetlenekben.* — Ehhez járul még az a körülmény, hogy a Trachea piniperda tömeges elszaporodásánál a gócpontokon (vagyis, ahol nagy tömegekben rágnak) e lepkének úgyszólván *valamennyi* hernyója elpusztul a gombabetetgség következtében s így a paraziták is, a gazdaállat hiányában, kivesznek vagy legalább is annyira csökken a számuk, hogy egy esetleges újabb lepkeveszedelem idején elégtelenek ahhoz, hogy azt csirájában elfojtsák. Ezzel szemben az elegyes erdei fenyvesekben, ahol a lepkéknek állandóan több faja honos, a bagolypillehernyóknak a tömeges fellépést követő teljes elpusztulása után is mindig meglelik más lepkék hernyóiban a további fennmaradásukhoz szükséges gazdaállatot. Ekként az elegyes erdei fenyvesekben a paraziták további fennmaradása, életlehetősége a katasztrófa lefolyása után is biztosítva van, amelyek féken tarthatják a kártevő lepkéket elszaporodásukban s minden nagyobb veszedelemnek elejét vehetik.

Ilyenképen a nagyterjedelmű, elegyetlen erdeifenyvesek (kiváltképpen az egykorú szálerdők) a lehető legkedvezőbb életfeltételeket nyújtják az erre a fára ráutalt s azt rongáló lepkék elszaporodása szempontjából. Viszont a lepkék a rovar üldözői — a Tachinák és Ichneumonok — számára a legkedvezőtlenebb életlehetőségeket támasztják.

Igaz, hogy a legutóbbi katasztrófánál az elegyes erdőkben

---

[1]) Különböző repülési idővel. *Közlő.*

levő erdeifenyőfák is lekopasztattak, de ez mit sem bizonyít, mivel ez esetben szokatlan nagy tömegekben jelentkeztek a hernyók, úgyhogy még a lúcfenyőt, sőt a nyirt is lerágták.

Hozzájárult a veszedelem kifejlődéséhez — *König* szerint — az a körülmény, hogy Keletporoszországban *egyenlő korú, vagy közel egyenlő korú állományok állanak egymás mellett széles területeken.* A korábbi évtizedekben és évszázadokban keletkezett tűzvészek, de még inkább a korábbi nagy hernyódúlások e tájakon ugyanis messzeterjedő vágásterületeket* eredményeztek, amelyek egyidejűleg felújíttatván, azokon egyenlőkorú terjedelmes összefüggő állományok neveltettek és pedig a homoktalajra, szárazságra és fagyveszélyre való tekintettel, erdei fenyvesek.

Hogy ez a körülmény mennyiben folyt be arra, hogy a Trachea piniperda oly nagyfokban elszaporodott, *König* említett cikkében foglaltak összevetésével röviden a következőkben fejtem ki:

A rudaskorú állományok alatt rendszerint található zárt mohaszőnyeg a talajtakaró alatt bábuló Trachea piniperdának kitünő téli tartózkodóhelyet biztosít. Kora tavasszal a moha mérséklőleg hat a talajtakaró felmelegedésére s ennélfogva késlelteti a lepkék előrepülését. Ennek annyiban van fontossága, hogy a hernyók, melyek ez esetben később kelnek ki a petékből, ott lelik már az erdei fenyő tavaszi zsenge tűleveleit. A fiatal hernyók ugyanis a régi kifejlett kemény levelek rágására képtelenek. Ha tehát a mohaszőnyeg nem késleltetné a lepkék előrepülését, a korán lerakott petékből idő előtt előbúvó hernyók táplálék hiányában elpusztulnának.

Ilyenképpen érthetővé válik, hogy a Trachea piniperda a nagy területeken megszakítás nélkül egymásmellé sorakozó, rudaskorban levő erdei fenyvesekben — amelyek mohaszőnyege oly előnyösen befolyásolja a lepke szaporodását — rohamosan, oly hihetetlen tömegekre szaporodott.

Ami a technikai védekezést illeti, *König* szerint a hernyórágások alkalmával szokásos védelmi módok sorra alkalmaz-

---

[1]) Miként a továbbiakban látni fogjuk, a korábbi hernyórágások következtében 5000 kataszt. holdas, összefüggő tarvágások keletkeztek.

tattak, már amennyire erről a nagy területekre kiható hernyórágásra való tekintettel szó lehetett. Mindezek azonban csupán olyan esetekben válhatnak be, ha nem nagyarányú a veszedelem. (Talajtakaró felszedése, Bordói lével való permetezés, hernyó enyvgyűrűk stb.) Ennél a katasztrófális hernyórágásnál ellenben mindezeknek nagyban való keresztülvitele szóba nem jöhetett. Mindössze egyes fiatalosok voltak megvédhetők körülárkolás által.

A repülőgépek használata (arzénporral való leszórás) a hernyók elpusztítására — mint ahogy azt az amerikaiak teszik — *König* nem tartja ajánlatosnak, sőt óva int tőle, mivel azáltal az erdők egész rovarvilága veszélyeztetve van és az durva, súlyos merénylet a természet ellen.

Hasonló lepkevésznek a jövőben való megakadályozása céljából elegyes erdők nevelését javasolja, ahol a talaj ezt lehetővé teszi.

A katasztrófa képének teljes kiegészítéséhez jellemző adatokat szolgáltat *Bohnstedt* erdőmester már említett ismertetésében.

E körülmény szerint Stettin, Altdamm, Gollnow és Kargard környékén, ahol a veszedelem szintúgy végigvonult mintegy három négyzetmérföld területen, teljesen tiszta erdei fenyvesek állottak a dünejellegű homokon. (Ezekből az erdőkből minden gyomfát képező lágyfa el lett távolítva.) Ez az egyöntetű erdeifenyves valóságos eldorádója volt évtizedeken át a káros rovaroknak. A fenyőpohók (Gastropacha pini) rongálása folytán 1868—69-ben mintegy 3000 hektáron tarolták le az erdőt. S éppen ugyanezen a területen ment végbe ezúttal a bagolypille pusztítása oly mérvben, hogy le kellett dönteni az egész erdőt. Ilyenképen egy 3000 hektár (5000 kat. holdnál nagyobb) kiterjedésű, összefüggő tarvágás keletkezett. Ebben a tarvágásban 1925 májusában kétízben hatalmas tűz keletkezett, amelyet alig lehetett eloltani, mivel a hőség miatt a munkások közel nem férhettek. Ellentűz alkalmazása és katonaság nehéz munkája vetett gátat a tűz terjedésének. Többszáz hektáron égett oda a feldolgozott tűzifa. (A rönkfa, mely még lekérgezetlen volt, nem hamvadt el.)

A csak részben lekopasztott erdeifenyveseknek újbóli ki-

zöldülésére nézve *dr. Berwig*, a bajor erdőkben egybegyüjtött számos tapasztalati adatból az alábbiakat állapítja meg: (Forstwissenschaftliches Centralblatt 1926 májusi 1. f.)

„Egyes kedvezőtlen körülmények között a hernyórágta erdők kiszáradása nincsen kizárva. A legtöbb esetben azonban meg marad a vigasztaló kilátás arra nézve, hogy a fák magukhoz térnek. Ezt bizonyítja a bajor erdei fenyvesekben előfordult kalamitások egész sora."

Dr. Berwig e cikksorozatában felsorolja a bagolypille károsítása nyomán elhatalmasodó másodlagos károsítóknak (szúfélék és egyes orrmányosok) a bajor erdőkben véghezvitt rongálásait, amelyek többízben tetemes kárt okoztak s egyszersmind figyelmezteti kartársait arra, hogy hasonló esetekben ugyancsak résen kell lenni és a szükséges intézkedéseket foganatosítani.

A katasztrófa jelentőségét és következményeit illetőleg kivonatosan az alábbiakban közlöm *König* tanulmánya alapján.

A rovardúlásnak gazdasági kára elsősorban abban nyilvánul, hogy leginkább vágásra még nem érett fiatal és középkorú erdők estek áldozatul a hernyórágásnak.[1])

Ezenkívül egyéb hátrányok is származnak ebből a katasztrófaszerű erdőpusztításból. Halomra döntött üzemtervek, az ezekre fordított munka megsemmisülése, új üzemtervek készítésének szükségessége, az egyszerre nagy tömegekben piacra kerülő faanyag értékesítésének nehézségei stb.

Ehhez járul még, hogy a megmaradt fák és facsoportok a szélviharnak, hótörésnek, naphevének s a másodlagos károsítóknak (szúfélék) egykönnyen áldozatul esnek.

A jövőtől való aggodalom nyilatkozik meg *König* erdőmester soraiban, a katasztrófa súlyos következményeire gondolva. A környékbeli lakosságnak fával való ellátását, erdei munkások megélhetését évtizedekre befolyésolja ez a csapás. Számosan vannak súlyosan érintve. (így a többek között a fűrészüzemek leginkább s maguk az erdőbirtokok.)

A bagolypille a multban többízben idézett elő pusztítást Németország erdei fenyveseiben, mindamellett távolról sem oly mérvüt, mint a közelmultban.

König orsz. erdőmester, felsorolja ugyan említett tanul-

---

[1]) Téglás K.: Erdővédelemtana szerint a 20—40 év körüli fák vannak leginkább veszélyeztetve a Trachea piniperda által.

mányában a multban előfordult károsításokat, az előidézett rongálást területileg azonban nem tünteti fel.

Mindezt megleljük a *Hesz—Beck:* Forstschutz című szakkönyv ezévben megjelent V-ik kiadásában, amely egyébként más kártékony rovarnak a multban előidézett nagyobbfokú károsításait is tartalmazza.[1])

Eszerint a Trachea piniperda az 1867. évben a Rajnavidékén (Main) 15.000 hektáron károsított.

1882-ben Frankfurt környékén hat gondnokságban mutatkozott. (Területi adat hiányzik.)

1887-ben Sziléziában igen nagy rongálásokat okozott (egyedül Bunzlau környékén 825 hektáron teljes rágás volt).

1910 óta Németország számos erdejében kezdett a bagolypille jelentkezni és 1913-ban Dresda vidékén 1500 hektáron pusztított. (Ugyanebben az évben Csehországban 10.000 kat. holdon idézett elő teljes rágást.)

Ezeken az eseteken kívül még más években is károsított, de a károsított erdők területe nincs feltüntetve.

Amint látjuk, német kartársainknak (kiváltképen a poroszoknak) ugyancsak meggyült a bajuk az erdőket elpusztítással fenyegető rovarokkal. S az erdőgondoknak tehetetlenül kell szemlélnie, hogy egy apró rovarellenség, mint teszi tönkre a rábízott erdőt s egyszerre azon veszi észre magát, hogy a kerületébe tartozó egész erdő, melynek árnyat adó lombja alatt végezte napi teendőit, kopaszra van rágva s menthetetlenül fejsze alá kerül erdejének úgyszólván minden fája. A teljes pusztulás képe tárul eléje ott, ahol ezelőtt a természet tárháza fogadta. Fatuskók csonka tönkjei sorakoznak mindenfelé, ahol azelőtt a fák zöldkoronái díszlettek. S évtizedek kellenek hozzá, hogy valamire való fiatalos cseperedjen fel a ledöntött erdők helyén.

*

Hazánk erdőségeinek szempontjából ez a lepkekárosító túlságos jelentőséggel nem bír. Szerencsére rendkívül nagy, ösz-

---

[1]) Szükség lenne hazánk erdeire nézve is — és pedig a magyar szent korona országaira kiterjedőleg — a multban előfordult rovar- és egyéb károsításokat egybegyűjteni és nyilvánosságra hozni. A földmívelésügyi min. évi jelentéseiben a főbb károsítások ki vannak mutatva.

szefüggő erdei fenyveseink nincsenek sehol, sem korábbi honunkban, sem a csonka országban.[1])

Éppen ez az a faj — és e tekintetben az egyedüli fafaj —, amely még a maga termőhelyi optimumában is (éghajlatot, talajt egyaránt tekintve) *az elkerülhetetlen pusztulásnak van kitéve, ha nagy területen elegyetlenül tenyésztik.* Amíg *a lúcfenyvesek veszélytelenül tenyészthetők elegyetlenül is a megfelelő tengerszínfeletti magasságokban,* addig az erdei fenyő sehol (sem rónán, sem hegyvidéken) nincs biztonságban (ha nagyterjedelmű). És pedig úgy az apácalepke, mint a bagolypille egyaránt fenyegeti, de ezenkívül még egy egész sereg más károsító rovar (Gastropacha pini, Bupalus piniarius, szúfélék stb.) is állandóan rongálja s az erdésznek ugyancsak sok gondot és munkát ad annak megvédése.

Amíg a lúcfenyőnek csupán az alacsonyabb tájakon való túltenyésztése rejti magában a pusztulás veszélyét — amint ezt a csehországi erdőkatasztrófa igazolja (l. az Erd. Lapok ezévi X. f.-ben megjelent közleményemet) —, addig az erdei fenyőnek *túltenyésztése* síkon, hegyvidéken egyaránt kockázatos, mivel előbb-utóbb azt biztos pusztulás éri valamely veszély (rovarkárosítás) alakjában. Hogy a hegyvidéki erdei fenyvest is egykönnyen tönkreteszi valamely károsító, ha az nagyterjedelmű, arra példát nyújt a bajor erdei fenyvesekben úgyszólván évről-évre ismétlődő nagymérvű hernyórágás. (L. Forstwissenschaftliches Centralblatt 1926. évf.-ban Dr. *Berwig* ismertetését.)

Hazánk — a régi hont értve — földrajzi fekvése, geológiai alakulata, éghajlata, történeti multja egyaránt közrejátszott abban, hogy száz és százezer holdra terjedő erdei fenyőerdőségeink nincsenek s ekként a külföldi katasztrófákhoz hasonló országos csapásoktól meg vannak kímélve honi erdeink.

Ugyane helyen összehasonlításul közlöm egyéb kártevő rovaroknak földrészünk erdeiben véghezvitt nagyobb arányú pusztításait, felhasználva az említett szakkönyv (Forstschutz)

---

[1]) Tudomásom szerint, a legnagyobb kiterjedésű erdei fenyőerdők herceg Esterházy uradalmában vannak, de ezek is mindössze 5 ezer holdra terjednek ki összefüggően. A magyar szent korona országaiban az egész erdőterületnek mindössze 2 százalékát foglalja el az erdei fenyő.

adatait. (Csupán a legnagyobbakat, mintegy 10 ezer holdon felülieket tüntetve fel.)

Az *Apáca-lepke* (Ocneria monacha) 1845—60. években *Oroszországban* (Lengyelország és Volhinia) az erdei kártevések történetében. példátlan nagyarányú pusztítást okozott, amely átterjedt (az 1853—58. években) *Keletporoszországra* is. Egyedül Oroszországban 34 millió és 500 ezer holdra terjedt ki a rágás. (1 hold, németül: Morgen = kb. 0.25 hektár = ¼ h. á.) 140 ezer hektáron kellett az Oroszbirodalomban letarolni a fákat, amelyekből 183 millió ürméter faanyag termeltetett ki. Keletporoszországban pedig 108 ezer holdon („Morgen") lettek kopaszra rágva (Kahlfrass) a fák és 10 millió ürmétert termeltek ki a lerágott erdőkből.[1])

1908—11. években Keletporoszországban 5 millió 400 ezer m^3 fa termeltetett ki az apácalepke hernyóinak rágása nyomán. (Területi adat nincs. Ezen alkalommal egy-egy fán 50 ezer, sőt 100—200 ezer petét számláltak meg. Egyes fáknál még a vékony ágak is meg voltak rakva petékkel.[2])

Csehországban több ízben hatalmasodott el. Legújabban az 1918—23. években katasztrofális rongálást vitt végbe a lúcerdőkben. Több mint 100.000 katasztrális holdon (63 ezer h. a.). A száradó törzsekből 15 millió faanyag került ki.

Fenyőpohók (Gastropacha pini). 1791—93. években Poroszországban 160 ezer hektáron pusztított (25 ezer hektárt kopaszra rágva). 1863—1872-ben Nyugatporoszországtól Szászországig húzódó földsávon 180 ezer hektáron pusztított az erdei fenyvesekben, úgyhogy 2 millió köbméter fát kellett ledönteni.

Az *araszoló lepke* (Geometria piniaria, v. Bupalus piniarius). 1892—96-ban a bajor erdei fenyvesekben 50 ezer hektáron lepte el a fákat. Kopaszra volt rágva 13.400 hektár. A kitermelt faanyag 1 millió 800 ezer köbméter.

1899—903. években Magdeburg tájékán. A megtámadott terület 9000 hektár. Teljesen lerágva 6800 hektár. Kitermeltetett 1 millió 200 ezer köbméter.

[1]) Túlnyomóan erdei fenyvesek eshettek eme hernyórágás áldozatául, mivel s síkvidéki homokos tájakon egyéb. fenyőféle aligha tenyésztetett nagyobb mennyiségben. *Közlő.*

[2]) Ez a pusztítás is erdei fenyvesekben ment végbe. *Közlő.*

10.000 holdon aluli pusztítás ezeken felül számos esetben fordult elő; főként erdei fenyvesekben.

Eme lepkéken kívül nagyarányú pusztítást idéztek elő több esetben a *szúfélék*. Hogy csak a legnagyobb arányú rombolásokat jegyezzem ide a sok közül:

az 1769—88. években a Harz-hegység lúcfenyveseiben egymilliónál több fatörzs száradt el a szúfélék rongálásai következtében. (Kiváltképpen a Bostrichus typographus volt a károkozó, de kívüle egyéb e nembe tartozók is).

1857—62-ben Keletporoszországban 602.000 holdon („Morgen") pusztítottak a szúfélék, az előzőleg lefolyt apácalepkevész nyomában. 3 millió 800 ezer öl[1]) faanyag került ki a száradásnak indult fákból. (Ez a nagyarányú rombolás is főleg az erdei fenyveseket érte.)

1868—1870-ben Bajorországban a nagy terjedelemre kiható széldöntésekben még külön 700 ezer köbméter fenyőfát kellett kitermelni a szúfélék rohamos elhatalmasodása folytán. Csehországban ugyanekkor még nagyobb arányú volt a rombolás, úgyhogy több mint 4 millió köbméter fenyőfa döntetett le. — Ezeken a nagyfokú kártevéseken kívül a fentemlített mű a kisebb erdei kártételeket is felsorolja.

Kovácsik Dezső,
erdőmérnök.

[1]) 1 német öl (klafter = 3.3 ürméter.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

A számvizsgálóbizottság jelentése az Országos Erdészeti Egyesület 1926. évi zárszámadásáról és 1928. évi költségvetéséről.

Tisztelt Közgyűlés!

Az 1926. évi pénztári naplóból meggyőződtünk, hogy az Országos Erdészeti Egyesület pénztárának bevétele 1926-ban 371,579.629 K 80 f és kiadása ugyancsak 371,579.629 K 80 f volt.

A zárszámadás részletes eredményét a csatolt kimutatás tünteti fel.

A bevételi rovatoknál az előirányzattól való eltérések külön indokolást nem igényelnek.

A kiadások közül a személyi járandóságok rovatán mutatkozó többkiadás főként a jutalmak és segélyek alrovatán jelentkező nagyobb szükségletből ered, úgyszintén az ügyviteli költségek és az Erdészeti Lapoknál jelentkező kiadási többlet is. Az egyesületi székházban, az immár 40 éve állván fenn, szintén mulhatlanul elvégzendő javítások mutatkoztak szükségesnek, amelyek az előirányzat keretén belül fedezhetők nem voltak. Végül az egyéb kiadások terhére is több előre nem látható kiadás fedezetéről kellett gondoskodni.

A túlkiadásokat az igazgatóválasztmány póthitelek alakjában engedélyezte.

Végeredményben a zárszámadásban 614.960 K 80 f maradvány eredményezett, amely az előző évi jelentésünkben említett 11,636.570 K 84 f-nyi, az alapítványi számadásból vett kölcsön részleges törlesztésére fordíttatott. A kölcsön álladéka e szerint 1926. év végével 11,021.610 K 04 f (881 P 73 f).

Az egyesület és az általa kezelt alapítványok értékpapírjai a Magyar Földhitelintézetnél vannak elhelyezve.

Úgy a pénztári, mint a vagyonszámadásokat rendben találván, tisztelettel javasoljuk, hogy a felelős számadóknak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Összeállítottuk továbbá az *1928. évre vonatkozó pénzelőirányzatot* 34.144 P 35 f bevétellel és ugyanannyi kiadással.

A bevételek emelkedése különösen a házbérek fokozatos növekedéséből várható.

A kiadások közül emelkedik a személyi járandóságok rovata 10.000 P-ről 11.840 P-re a személyzet fizetéseinek némi emelése következtében. Ezzel szemben a második irnoki állás, mint nélkülözhető, megszűnik. Emelhető volt az Erdészeti Lapok költsége 7680 P-ről 8410 P-re. Úgyszintén emelni kellett a székházat terhelő kiadások rovatát 6400 P-ről 9150 P-re a házat terhelő adók emelkedése következtében.

Tisztelettel ajánljuk az 1928. évi költségvetési előirányzatot elfogadásra.

Budapest, 1927 november 24-én.

A számadásvizsgáló bizottság:

Fekete Béla s. k. *Erőss Gyula* s. k. *Hajdu János* s. k.

Pukács Endre s. k.

Az Országos Erdészeti Egyesület

Bevétel	Tényleges bevétel 1926. évben	Előirányzott összeg 1926. évben	Az előirányzat tal szemben + vagy —
	Papirkorona	Papirkorona	Papirkorona
Pénztári maradvány 1925. évről --	—	—	—
A) **Rendes bevételek**			
I. Az egyesületi székház bérjövedelme -- -- -- -- --	134,365.704·—	124,000.000·—	+ 10,365.704·—
II. Az alapító tagok által kötelezvényben tett alapítványok kamatai -- -- -- -- --	25,419.799·—	15,000.000·—	+ 10,419.799·—
III. A rendes tagok által fizetett tagsági díjak -- -- -- --	96,753.578·80	90,000.000·—	+ 6,753.578·80
IV. Az állam által adott segély --	14,775.000·—	2,000.000·—	+ 12,775.000·—
V. Az egyesület állandó kiadványának jövedelme:			
Erdészeti Lapok			
1. Előfizetési díjak --	36,427.150·—	30,000.000·—	+ 6,427.150·—
2. Hirdetési díjak -- --	15,925.910·—	12,000.000·—	+ 3,925.910·—
VI. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadványok eladásából -- --	202.250·—	12.000·—	+ 190.250·—
VII. Az alaptőke, valamint a folyó jövedelmekből begyült pénztári készletek kamatai -- --	160.330·—	1,000.000·—	— 839 670·—
VIII. Postaköltség és más térítmények	2,238.325·—	1,300.000·—	+ 938.325·—
IX. Szerzők terhére kiadott stb. --	—	—	—
X. Egyéb bevételek -- -- -- --	23,916.968·—	22,000.000·—	+ 1,916.968·—
Rendes bevételek összege	350,185.014·80	297,312.000·—	+ 52,873.014·80
B) **Átfutó bevételek** összege -- --	21,394.615·—	809.734·—	+ 20,584.881·—
Összes bevétel	371,579.629·80	298,121.734·—	+ 73 457.895·80

1926. évi zárszámadása

Kiadás		Tényleges kiadás 1926. évben	Előirányzott összeg 1926. évben	Az előirányzattal szemben + vagy —
		Papírkorona	Papírkorona	Papírkorona
A) **Rendes kiadások**				
I. Személyi járandóságok:				
a) titkár illetménye	7,000.010·—			
b) segédtitkár „	12,500 000·—			
c) pénztárnok „	22,500.000·—			
d) irnokok „	19.800.000 -			
e) szolga	9,221.750·—			
f) jutalmak és segélyek	17,142.100·—			
g) nyug- és kegydíjak	4,000.000·—	92,163.860·—	87,312.000·—	+ 4,851.860·—
II. Ügyviteli költségek:				
a) irodai költségek	30,609 594·			
b) tüzelőanyagok	12,707.800·—	43,317.394·—	32,000.000·—	+ 11,317.394·—
III. Leltári tárgyak beszerzésére		—	500.000·—	— 500.000·—
IV. Könyvtár gyarapítására és szaklapokra		1,082.000·—	2,500.000·—	— 1,418.000·—
V. Állandó kiadványok költségei: Erdészeti Lapok				
a) nyomatás és expedíció	88,226.800·—			
b) írói díjak	—	88,226.800·—	80,000.000·—	+ 8,226.800·—
VI. Nem állandó irod. kiadványok költségei		—	—	—
VII. A székházat terhelő kiadások:				
a) adók	46,771 250·—			
b) vízvezeték	7,613.940·—			
c) udvarvilágítás, lift	10 927.040·—			
d) tűzkárbiztosítás	1 840 950·—			
e) javítások	43,317.600·—	110,470.780·—	90,000.000·—	+ 20,470.780·—
VIII. Illetékegyenérték stb.		5,235.320·—	3,000.000·—	+ 2,235.320·—
IX. Szerzők terhére kiadott szakmunkák költségei		—	—	—
X. Hozzájárulás az alapokhoz		—	—	—
XI. Egyéb kiadások		9.688.860·80	2.000.000·—	+ 7,688 860·—
Rendes kiadások összege		350,185.014·80	297,312.000·—	+ 52,873.014·80
B) **Átfutó kiadások** összege		21,394.615·—	809.734·—	+ 20,584.881·—
Összes kiadás		371,579.629·80	298,121.734·—	+ 73,457.895.80

Az Országos Erdészeti Egyesület

Bevétel	Előirányoztatott 19 8. évre összesen pengő
A) **Rendes bevételek:**	
I. A székház jövedelme	16.000·—
II. Kötvényben tett alapítványok kamatai és pótdíjai	1.500·—
III. Tagsági díjak	10.000·—
IV. Állami segély	2.000·—
V. Állandó kiadványok jövedelme:	
1. Erdészeti Lapok: *a*) előfizetési díjak	3.000·—
b) hirdetési díjak	1.000·—
2. Erdészeti zsebnaptár	—
VI. Nem állandó irodalmi kiadványok eladásából befolyt összegek	—
VII. Az alaptőke, betét és a pénztári készletek kamatai	20·—
VIII. Térítmények	80·—
IX. Szerzők terhére kiadott szakkönyvek eladásából befolyt összegek	—
X. Egyéb bevételek	400·—
Rendes bevételek összege	34.000·—
B) **Átfutó bevételek**	
Átfutó bevételek összege	144·35
Rendes bevételek összege	34.000·—
Együtt	34.144·35

1928. évi költségvetése

Kiadás		Előirányoztatott 1928. évre összesen pengő
A) **Rendes kiadások**		
I. Személyi járandóságok:		
a) a titkár járandósága	4.240·—	
b) a s.-titkár „	1.800·—	
c) a pénztárnok „	2.400·—	
d) az irnok „	1.200·—	
e) a szolga „	800·—	
f) jutalmak, segélyek, adók	800·—	
g) nyug- és kegydíjak	600·—	11.840·—
II. Ügyviteli költségek:		
a) irodai költségek	2.000·—	
b) tüzelőanyagok	1.600·—	3·600·—
III. Leltári tárgyak beszerzése		100·—
IV. A könyvtár gyarapítására és szaklapokra		300·—
V. Állandó kiadványok költségei:		
1. Erdészeti Lapok		8.410·—
2. Erdészeti zsebnaptár		—
VI. Nem állandó irodalmi kiadványok költségei		—
VII. A székházat terhelő kiadások:		
a) adók	6.000·—	
b) vízvezetéki illeték	800·—	
c) udvarvilágítás	1.000·—	
d) tűzkárbiztosítás	150·—	
e) javítások	1.200·—	9.150·—
VIII. Illetékegyenérték és az egyesületet mint ilyent terhelő adó (forgalmi adó)		400·—
IX. Szerzők terhére kiadott szakmunkák kiadási költségei		—
X. Hozzájárulás az alapokhoz		—
XI. Egyéb kiadások		200·—
Rendes kiadások összege		34.000·—
B) **Átfutó kiadások**		
Átfutó kiadások összege		144·35
Rendes kiadások összege		34.000 —
Együtt		34.144·35

IRODALOM

Kövesi Antal *okl. gépészmérnök, főiskolai r. tanár „Szilárdságtan és gyakorlati példák gyűjteménye"* c. könyve e napokban hagyta el a sajtót, ami a műszaki szakirodalom újabb értékes gyarapodását jelenti.

A szerző, aki régebbi munkáival, valamint a bel- és külföldi szakfolyóiratokban megjelent és elismerést aratott számos cikkeivel jó hírnévre tett szert, a hazai erdőmérnöktársadalom előtt is főleg „Erdészeti Géptan" és „Grafosztatika" című könyvei révén közismert, a közép- és fiatalabbkorú erdőmérnökgeneráció pedig szeretett volt tanárát tiszteli benne. Hosszú tanári működése, tudományos kutatásai és munkálkodása feltétlen garancia arra nézve, hogy e legújabb művét is teljes elismeréssel fogadja a szakirodalom.

Sem folyóiratunk, sem e sorok írója nem lehet hivatott arra, hogy a műről szaknézőpontból részletes kritikai méltatást adjon. Célom csak az, hogy az erdőmérnökkollégák, de különösen az építkezéssel foglalkozók figyelmét felhívjam e nagybecsű könyvre.

A könyv tulajdonképen főiskolai hallgatók részére írt tankönyv, de tárgyánál és szerencsés összeállításánál fogva a gyakorlatban működő mérnök kezében megbecsülhetetlen segédkönyvül szolgálhat. A szerző nagy pedagógiai érzékkel egyszerű, világos nyelvezettel igyekszik bevezetni az olvasót még a szilárdságtan legelméletibb fejezeteibe is és amellett az elméleti fejtegetéseket mindenütt követi a gyakorlati életből vett példák megoldása is, miáltal nemcsak a megértetés válik könnyebbé, de egyúttal jó útmutatásul szolgál a mérnök részére a gyakorlatban előforduló szilárdságtani számításokra nézve is.

A könyv tizenegy fejezetre oszlik.

Az első fejezet a szilárdságtani alapfogalmakat ismerteti, a második fejezet a derékszilárdság tárgyalása során a derékfeszültség és rugalmas alakváltozás között való összefüggést, ennek nyomán a szilárdságtani (statikai és dinamikai) próbákat ismerteti, majd a nyomó és húzó szilárdság eseteire terjeszkedik ki részletesen. A harmadik fejezet a hajlító szilárdsággal foglalkozik, amelynek során részletesen tárgyalja a statikailag határozott (két helyen alátámasztott, egyik végén befogott) tartók és a statikailag határozatlan (egyik végén befogott, másik végén alátámasztott, mindkét végén befogott) tartók számítását, a folytonos tartók elméletét, a Castigliano- és Maxwell-elméletet, a Clapeyron-féle egyenleteket, a lökésből származó hajlítóterhelés számítását és a dinamikai faktor megállapítását. A negyedik fejezetben találjuk a kihajlás ellen való szilárdság fejtegetését Euler, Tetmayer, Schwarz—Rankin és Navier elméletei szerint és ezen eljárásoknak gyakorlati alkalmazás nézőpontjából való kritikai összehasonlítását. Az ötödik fejezet a drótkötél szilárdságával foglalkozik. A hatodik fejezet a feszültségek elméletének van szentelve (De

Saint Venant, Rankin, Bach, Mohr és az alakváltozási elmélet). A hetedik és a következő fejezet a nyiró, illetve csavaró szilárdságot mélyreható alapossággal, a kilencedik fejezet az alakváltozás munkáját (Castigliano és Maxwell elmélete stb.) fejtegeti. A tizedik fejezet az összetett igénybevételekkel (mint excentrikus terhelések, derék- és nyiró, nyiró- és hajlító, derék és csavaró stb.) foglalkozik. A tizenegyedik fejezet a csövek és lemezek szilárdságtani számítását ismerteti.

A könyvet szaktársaimnak a legmelegebben ajánlom figyelmébe.

A könyv 488 oldalon, a szöveg közé nyomtatott 392 ábrával és a gyakorlati életből merített 140 kidolgozott példával, jó fehér papíron, szép kiállításban jelent meg az Athenaeum nyomásában, a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola könyvkiadó alapjának kiadásában. Megrendelhető a főiskola quaestoránál Sopronban. Ára 25 pengő. Főiskolai hallgatók 20% kedvezményben részesülnek.

Modrovich F.

Dr. Varga Ferenc: *Kertészeti növénynemesítés. I. Általános rész. 1927.*

A munka 225 oldal terjedelemben egyrészt a Kertészeti Tanintézet hallgatóinak szolgál tankönyvül, másrészt a növénynemesítéssel foglalkozóknak és a kertészetet kedvelőknek igen jó kézikönyvül szolgál annál is inkább, mert magyar kertészeti irodalmunk ilyen irányú szakkönyvvel eddig nem rendelkezett.

Bevezetésében a növénynemesítés történetét vázolja s néhány kertészeti alapvető fogalmat tisztáz.

I. Berendezkedéstan című fejezetében ügyes összeállításban tárgyalja a növény vegetatív életfolyamatait, majd a reproduktív életjelenségeket ismerteti teljes részletességgel és kiváló érzékkel. Leírja a növények életfolyamatait befolyásoló éghajlati (klimatikus) és talajbeli (edafikus) tényezőket s végül ismerteti a növényi berendezkedési típusokat a táplálkozás módja, a termőhely és a növények élettartama szerint.

II. Örökléstan: Történeti visszapillantásában ismerteti a Galton—Quetelet-féle mathematikai-statisztikai alapokon nyugvó örökléstani irányt s az ezt nyomon követő kísérleti örökléstant, melynek úttörője és megalapítója Mendel Gergely volt. Tárgyalja a növényélettanban nagyfontosságú modifikációkat, a variációs eseteket s megmagyarázza a tiszta tenyészetet, atavizmus és elfajzás (degeneráció) fogalmakat.

Keresztezés című részében tárgyalja a keresztezés feltételeit, irányelveit s az abból származott utódok örökléstani sajátságait, ismerteti az intermediaer, alternatív és a komplikáltabb öröklési eseteket és számos példában kimutatja, hogy a szülők öröklési anyagbeli sajátosságai a Mendel-féle törvény szerint származnak át az utódokra. A bonyolult öröklési eseteket táblázatokkal és ügyesen összeállított illusztrációkkal teszi szemlélhetővé a szerző. Az öröklés sejttani vonatkozásaival kapcsolatosan ismerteti az örökléstani folyamatoknál a

chromosomák szerepét s a tulajdonságok átöröklésére felállított újabb ú. n. chromomer-elméletet.

Tárgyalja a chimaerák, xeniák mibenlétét, mint növénynemesítési különlegességeket, leírja a mutációs eseteket s végül méltatja az örökléstan jelentőségét a növénynemesítés szolgálatában.

III. Kiválogatás: Szemléltető ábrákkal részletesen ismerteti a mesterséges és természetes szelekciót, törzstenyésztést, egyedkiválogatást, pedigrée-tenyészetet.

IV. Basztard-tenyésztés: Tárgya az ismertetett kiválogatási módokkal létrehozott új kombinációk fentartása ivartalan úton, önbeporzás esetén, rovar- és szélporozta növényeknél.

V. Nemesítési célok című fejezetében azokat az irányelveket rögzíti, amelyeket a nemesítő célja elérésben kitűzhet. Vonatkozhatik ez koraiságra, jobb és nagyobb terméshozamra, teltvirágúságra, alak- és színbeli változatosságra stb.

VI. Magtermelés és magkezelés: Összefoglalja a magtermelés elveit s a mag kezelésére ad kimerítő útbaigazítást.

VII. Nemesítő üzem könyvelése: Fejlett üzemben céltudatos munka könyvelés nélkül nem képzelhető s azért a könyvelés legegyszerűbb módját, a törzskönyvet s a tenyészkerti naplót ismerteti.

VIII. Laboratórium és laboratóriumi munka: A laboratóriumban történik a nemesítendő és a tenyészanyag részletes feldolgozása s azért általános irányelveket ad szerző a laboratórium felszerelésére vonatkozólag.

IX. Tenyészkert című befejező fejezetében azokat az elveket sorolja fel, amelyek a tenyészkert helyes megválasztása szempontjából tekintetbe jönnek, útbaigazítást ad annak célszerű beosztására s ismerteti a tenyészkert berendezéseit.

A könyv alapos szaktudással s kiváló pedagógiai készséggel összeállított munka, kertészeti irodalmunk erősen érezhető hiányát van hivatva pótolni. Bár tárgya speciálisan kertészeti irányú, általános érvényű növényélettani vonatkozásainál fogva az erdőmérnököt közelebbről érdekli.

A munkában lefektetett elméleti tudás alapján a kertészetet kedvelők céltudatosan foglalkozhatnak kertészkedéssel s ezért a könyv megszerzése a legmelegebben ajánlható az erdőmérnöknek a „mutatibus mutantibus" elvénél fogva.

Kapható a Légrády nyomda- és könyvkiadó rt.-nál, Budapest.

Sommer Géza.

KÜLÖNFÉLÉK

Halálozás. Bärenthali lovag *Praxa János,* ny. kir. erdőtanácsos, az aranykoronás érdemkereszt tulajdonosa, az OEE rendes tagja f. é. november hó 21-én, életének 64-ik évében, rövid szenvedés után Ráckevén elhúnyt.

Galantai *Fekete Géza* urad. főerdész, az OEE rendes tagja (Kőbánya-Óhegy) elhúnyt.

Sztankovánszky János, az OEE alapító tagja, elhúnyt.

Pécs Dezső ny. kir. erdőfelügyelő, az O. E. E. tagja, f. hó 3-án — 75 éves korában — Trencsén vármegye Bobot községében, mint a nyitrai r. kath. püspökség kiérdemesült erdőmestere, meghalt. Tősgyökeres magyar ember volt, aki a nemzetiségi vidékeken erdészeti szolgálata közben is nyiltan követelte a nemzeti eszme előtt való meghódolást. Mint a szabédi erdészeti kísérleti telep vezetője, „A külföldi fanemek megtelepítése" című könyvével gazdagította erdészeti irodalmunkat.

Vlaszaty Ödön erdőtanácsos, az O. E. E. tagja, f. é. december hó 3-án 54-ik életévében Székesfehérvárott hosszas szenvedés után elhunyt. Szolgálatát az ugodi uradalomnál kezdte s hosszabb időt töltött, mint erdőmester a hg. Eszterházy-uradalomnál. Ezután a Zichy-féle bihari uradalomnak, majd a lévai Schöller-uradalomnak volt a jószágigazgatója, ahonnan 1921-ben a csehek elől kellett menekülnie. Ezidő óta a M. E. B. F. R. T. székesfehérvári telepét vezette s rokonszenves egyéniségével ebben a minőségben is sok barátot szerzett szakunknak.

Béke hamvaikra!

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűléséről. Egyesületünk közgyűlése f. hó 12-én délután folyt le a tagok élénk résztvétele mellett. Az elnöki széket a betegsége által kimentett elnök helyett *Térfi Béla* alelnök foglalta el.

A m. kir. földmívelésügyi minisztert *Pfeiffer* Gyula miniszteri tanácsos, a vallás- és közoktatásügyi minisztert *Bund* Károly, a soproni főiskolát *Róth* Gyula és *Kelle* Artur főiskolai tanárok, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet *Tiles* János alelnök, *Schivetz* Ferenc titkár, dr. *Quirin* Leó és *György* Albert választmányi tagok, a Budapesti Mérnöki Kamarát *Thoma* Frigyes főtitkár és dr. *Sükösd* Béla titkár, Budapest fővárost *Fekete* Béla főerdőtanácsos, a Tiszajobbparti Erdészeti Egyesületet *Waldbott* Kelemen báró elnök, a Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület*Véssei* Mihály és *Rimler* Pál alelnökök képviselték.

Az egyesület multévi működését összefoglaló titkári jelentés tudomásul vétele után a közgyűlés a választmányt következő tagokkal egészítette ki:

Andrássy Sándor gróf földbirtokos, *Beyer Jenő* min. tanácsos, *Esterházy Pál herceg* földbirtokos, *Huszár Tibor* földbirtokos,

Karafiáth Jenő dr. nyug. államtitkár, *Karsai Károly* nyug. városi erdőtanácsos, *Keglevich Gyula gróf* földbirtokos, *Kovács Gábor* ny. h.-államtitkár, *id. Mailáth József gróf* földbirtokos, *Osztroluczky Géza* nyug. főispán, földbirtokos, *Osztroluczky Miklós* nyug. főispán, földbirtokos, *Papp-Szász Tamás* földbirtokos, *Pallavicini Alfonz Károly őrgróf* földbirtokos, *Rimler Pál* hercegi erdőtanácsos, *Schmidt Károly* nyug. min. tanácsos, *Takách Zzigmond* főapátsági főerdőmérnök.

A választások megejtése után a közgyűlés egyhangú határozattal a titkár nyugellátását állapította meg újból a változott viszonyoknak megfelelően, azután jóváhagyta az 1926. évi zárszámadásokat és az 1928. évi költségvetést.

Az indítványok során *Illyés* Károly annak szükségességét hangoztatta, hogy az erdő kataszteri tiszta jövedelmének reviziójánál erdőmérnökök működjenek közre, nehogy az erdőbirtok súlyos sérelmet szenvedjen, *Fischer* Mihály vasmegyei erdőbirtokos pedig igen találó képét adta azoknak a nehézségeknek, amelyekkel az erdőbirtok vámvédelem és egyéb támogatás hiányában fatermékeinek értékesítésénél küzd.

Előjegyzés Vági István sajtó alatt álló új művére. A folyó év nyarán megjelent „A talajtan elemei" című műnek mintegy folytatásképen most áll nyomtatás előtt *Vági* Istvánnak *„Az agriculturchemia és trágyázástan elemei"* című szakkönyve. Épp úgy, mint az előző munka megírásánál, szerzőt itt is az a szándék vezette, hogy egy — a legújabb kutatásokat és ismereteket is tárgyaló — magyarnyelvű könyvet adjon a főiskolai ifjúság és a szakközönség kezébe.

Szerző hangsúlyozni kívánta tehát, hogy éppen a tárgykörök roppant fontosságú gyakorlati vonatkozásai miatt, műve nem csupán a főiskolai hallgatóság számára s a tudományos kutatásokat ismertető és tárgyaló tankönyvnek készült, de tekintettel volt a gyakorlat igényeire is, különösen a trágyázástani részben, ami különben a mű főbb fejezeteinek a címeiből is kitünik.

I. rész: Agriculturchemia.

A növények chemiai összetétele.

A növények szerves alkatrészeinek keletkezése és szerepe a növényi életben.

Szénhydrátok; zsírok; olajok; phosphatidek; fehérjék s ezek építő elemei.

A növények hamualkotó részei.

Fémek s azok szerepe a növényi életben.

Metalloidok s azok szerepe a növényi életben.

Ritkább növényi hamualkatrészek s azok szerepe a növényi életben.

A növény tápanyag felvételénél és felhasználásánál előforduló szabályosságok.

Az elemek alakképző szerepe.
II. rész: Trágyázástan.
Minimumtörvény.
Apadó talajhozam szabálya.
A talaj tápanyagszükségletének meghatározása különböző eljárásokkal.
A természetes és mesterséges trágyák s azok hatása és alkalmazása részletesen és egyenkint.
A műtrágyák együttes használata.
A műtrágyák ára, gazdaságossága és vásárlása.
Az erdőgazdasággal szorosabb kapcsolatban álló üzemekben előforduló trágyázások (kaszálók, rétek, legelők, nemesfüzes, csemetekertek és halastavak trágyázása.

A mű kb. 180 oldalra fog terjedni. Ára fűzve, jó fehér papíron nyomva, előreláthatólag 9 pengő lesz.

Előzetes megrendelés — tekintettel a korlátolt számban való nyomásra — szükséges volna, miért is szerző kéri a megrendelni szándékozókat, hogy ebbeli szándékukat hozzák tudomására.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet jubiláris közgyülése. A magyar mérnök- és építésztársadalom legrégibb és ma is első egyesülése, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 60 éves fennállásának ünnepére f. hó 8-án a Műegyetem dísztermében ünnepi közgyűlést tartott, amelyen a rokonegyesületek is résztvettek kiküldötteik útján, köztük az Országos Erdészeti Egyesület is.

Jelen volt *József* kir. herceg, *Herrmann Miksa* kereskedelemügyi miniszter, *Wlassics Gyula* felsőházi elnök, *Berzeviczy Albert*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és sokan mások.

Buday Béla elnök, miután az egyetemi énekkarok a magyar Hiszekegyet előadták, magvas beszéddel nyitotta meg a jubiláris ülést és átadta a szót *Zelovich Kornél* műegyetemi tanárnak, aki a „Tudományos technika magyar úttörői" címen tartott a multra visszatekintő, mélyszántású, tartalmas értekezést.

Ezt követte a hatóságok, tudományos és társadalmi testületek kiküldötteinek felszólalása, melyben a jubiláló egyletet üdvözölték.

Az ünnepélyt az egyetemi énekkarok által énekelt: Nem, nem, soha zárta be.

A Magyar Kultúra válságos évei 1918—1927. címen a *Magyar Nemzeti Szövetség* kiadásában most hagyta el a sajtót dr. *Olay* Ferenc 337 oldal terjedelmű, 126 képpel és térképpel illusztrált műve.

A mű a gyászos összeomlástól az 1927-es esztendő első feléig bezárólag az összes elszakított területeink magyar kultúrájának hű helyzetképét adja.

Maga a mű évek során át folytatott lelkiismeretes és szakszerű adagyüjtés eredménye, amely Nagy-Magyarország és a külföldi magyarság minden egyes tagjának osztály, faj, felekezet és nemzetiségre való tekintet nélkül hasznos szolgálatokat fog tenni.

Soha nagyobb szüksége ily irányú műre a magyar közönségnek nem volt, mint most, midőn tárgyilagos és megbízható adatokkal kell felvilágosítani a lassan ébredő külföldi közvéleményt, keresztrefeszített hazánk szomorú sorsáról.

Maga a könyv nemcsak tárgyilagosságánál fogva hat az igazság és a történelmi objektívitás erejével, hanem kiváló és nagyszámú illusztrációival arról egyenesen meggyőz. Éppen ezért e munkát eredményesen nemcsak a politikusok, tudósok, a papság, írók, tanárok, tanítók, művészek, ujságírók, hanem a gazdák, munkások, a tanuló ifjúság stb. használhatják és élvezetes olvasmányt fog nyujtani a magyar társadalom minden egyes nemesen érző tagjának.

A munka irálya világos, meleg és szívekbe markolóan meggyőző; sehol sem ragadja el az olcsó hazafiaskodás. Pragmatikusan foglalja össze az elszakított magyarság kulturális és egyházi sérelmeit, de egyúttal kitér a trianoni békeszerződés létrejöttének körülményeire is.

Különösen kiemelendő benne a Magyarországra, valamint a trianoni „békeszerződésre" vonatkozólag a művelt világ — főleg volt ellenségeink — legkiválóbb politikusai, írói és diplomatái által tett nyilatkozatoknak nagy számban való idézése és az erre vonatkozó irodalom kimerítő ismertetése.

A munka beosztása fejezetenkint a következő:

I. Bevezetés. A trianoni békeszerződés és előzményei.
II. Az egyházak helyzete
III. Közoktatásügy.
IV. Kulturális alapítványok.
V. Múzeumok. Könyv- és levéltárak.
VI. Emlékművek.
VII. Szellemi élet. Tudományos társulatok. Irodalom. Sajtó. Könyvkiadás és sokszorosítóipar.
VIII. Színészet.
IX. A békeszerződés reviziójának szükségessége. Külföldi hangok. Befejezés.
X. Felhasznált forrásmunkák.

Az előszót báró *Perényi* Zsigmond, a MNSz országos elnöke írta.

Már a fent vázolt tartalomjegyzék is arról győzhet meg mindenkit, hogy — miként báró *Perényi* Zsigmond előszavának befejezésében mondja: — „ez a könyv dörömbölni fog minden magyar ember és egyben minden külföldi olvasó lelkiismeretének ajtaján és messzehangzó hirdetője lesz annak, hogy az a kulturális és erkölcsi szégyenfolt, a nyugati civilizáció nagy elveinek és eszméinek az a cinikus megcsúfolása, amelyet Trianon minden jóérzésű ember szemében jelent, soká nem maradhat meg, ha Európa továbbra is Európa akar maradni és nem akarja megtagadni évszázados tradicióit és rendeltetését."

Ára fűzve 10 pengő, kötve 12.50 pengő és amatőrkiadásban 20 pengő.

Aki ezt a művet 1927 december 31-ig megrendeli, további kedvezményt kap.

Magyar Nemzeti Szövetség.

A főiskolai segélyzőegyesület javára újabban befolyt adományok nyugtázása. (II. kimutatás.) A m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai *segélyzőegylet alaptőkéjének gyarapítására* 1927. évi szeptember 10-től november 7-ig az erdészeti társadalom részéről felajánlott és befolyt adományokról.

További támogatást ígérve felajánlottak: Bibel János 20 pengőt, vitéz Borsay Ferenc 5 pengőt és még 2 éven át ¼ évenkint 5 pengőt, Börzsönyi Gyula 10 pengőt, Bradofka Károly 40 pengőt, Csery Géza 2 éven át ¼ évenkint 10 pengőt, Fekete Zoltán 20 hónapon át havonkint 5 pengőt, Fischer-Colbrie Emil 50 pengőt, Fontányi János 5 pengőt és azután beszüntetésig évenkint 10 pengőt, Gréger Géza 5 pengőt, Hinfner György 20 pengőt, Kacsó András 20 pengőt, Karácsonyi Sándor beszüntetésig évi 10 pengőt, Kondor Vilmos 10 pengőt, vitéz Kristófy Gyula 4 pengőt és még 3 éven át havonkint 2 pengőt, Krizmanits Ferenc beszüntetésig havonkint 2 pengőt, Kubicza István 12 pengőt, Machay T. D. Szylvester 50 pengőt, sempthei Maczkó István beszüntetésig havonkint 4 pengőt, Mayer Aurél 20 pengőt, Papp Béla 10 pengőt és még 4 hónapon át havonkint 10 pengőt, Ronchetti Gáspár beszüntetésig havonkint 10 pengőt, Schmidt Károly beszüntetésig évenkint 20 pengőt, Speer Lipót 20 pengőt, Stubna János 12 pengőt, Szarkássy János beszüntetésig ¼ évenkint 5 pengőt, Szarkássy László 10 pengőt, Szügyi Gyula 10 pengőt, ifj. Teleky József gróf 4 éven át ½ évenkint 20 pengőt, Térfi Béla 20 pengőt és még beszüntetésig ½ évenkint 20 pengőt, Vaszary Ernő 10 pengőt, Weinert Tivadar 10 pengőt és még beszüntetésig évenkint 10 pengőt.

Adományokat küldtek: Baumerth István 5, Benkovits Károly 20, Bibel János 20, vitéz Borsay Ferenc 5, Börzsönyi Gyula 10, Bradofka Károly 40, Craus Géza 10, Csery Géza 10, Csik Gyula 16, Ferenczi Ede 80, Fischer-Colbrie Emil 50, Fontányi János 5, Gréger Géza 5, Gurányi István 25, Gyarmathy Mőzes 20, Hinfner György 20, Hohoss János 16, Hrobáts József 5, Karácsonyi Sándor 10, Klausberger Károly 20, Kondor Vilmos 10, vitéz Kristófy Gyula 4, Krivanek Ferenc 100, Krizmanits Ferenc 4, Kubicza István 12, Kuzma Gyula 10, Léhn János 5, sempthei Maczkó István 8, Mayer Aurél 20, Papp Béla 20, Ráduly János 10, Rochlitz Dezső 50, Rónai Antal 15, Ronchetti Gáspár 10, Rusz Dénes 10, Schmidt Károy 20, Somogyi Zoltán 10, Soós Károly 8, Speer Lipót 20, Stubna János 12, Szarkássy János 5, Szarkássy László 10, Szegedy Oszkár 2, Szorkovszky Libor 5, Szügyi Gyula 10, ifj. Teleky József gróf 20, Térfi Béla 20, Ujfalussy Mihály 4, Vaszary Ernő 10, Véssei Mihály 25, Weinert Tivadar 10 pengőt.

A jelen kimutatás szerint befolyt összeg 891 pengő, amelyhez hozzáadva az I. kimutatásban felsorolt összegeket, a gyüjtés eddigi eredménye 916 pengő.

Az állami erdőigazgatóságoknál működő szaktársak körében Pfeiffer Gyula min. tanácsos úr kezdeményezésére megindított hasonló célú gyüjtőakció eredményéről a legközelebbi alkalommal fogunk beszámolni.

Sopron, 1927 november 7.

Széki János
főiskolai tanár,
a főiskolai segélyzőegylet elnöke.

Felhívás a „Faültetők Társaságába" való belépésre. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara azon körülménytől indíttatva, hogy Alföldünknek Kamaránk kerületébe eső része is oly *fátlan, kietlen nagy pusztaságokat tár elénk,* hol még mindig „ég a nap melegtől a kopár szik sarja", hol nem talál az ember, nem lel a jószág üdítő árnyat, hol nem bír elhúzódni a rohanó viharok elől, hol nem lel menedéket a mindent végigsöprő téli szelektől: ligetes nagy kertté óhajtjuk alakítani mindezen ma kopár, sivár pusztaságokat, megtörni kívánva a viharok tomboló erejét és üde, zöld harmatban, csapadékban gazdag, szelíd, pázsítos, sok és szép gyümölcsöt termő kertté alkotni vágyunk a puszta síkságot, indíttatva ezen körülménytől, ez év elején megalakítottuk a „Faültetők Társaságát", hogy tömörítse, serkentse a fát szeretőket egy táborba, hogy őket oktathassa, a faültetésre lankadatlanul serkentse, hogy nekik minden alkalmat megragadva, minduntalan kedvezéseket nyujthasson, hogy érdekeiket, a közös cél érdekét minden erejével, mindenkor védhesse.

Ennek a társaságnak tagjai tagdíjat nem fizetnek, azonban önkéntes buzgalomból: *fogadalmat* tesznek, hogy évente *legalább egy fát* ültetnek és másokat is erre serkentenek. Semmiféle címen, semmiféle díjat nem fizetnek, de minden hozzánk intézett kérdéseikre azonnal, díjtalanul a *legkészségesebb felvilágosítást, útmutatást, szaktanácsot kapják meg.* Ezenkívül arra fogunk törekedni, hogy részükre kedvezményeket eszközöljünk ki, így ezévben is sikerült kieszközölni, hogy: *a fák, gyümölcsfa oltványok, csemeték beszerzésénél 10—30 százalékig menő árkedvezményt kapnak. Erre jogosító igazolványt adunk akár levélben, akár élőszóval hozzánk fordulóknak. Nagyobb telepítéseknél kertészeti szakközegünk díjtalanul ki is utazik helyszíni szemlére a tervezet megkészítésére.*

Az a vágyunk, hogy máris nagytömegű, lelkes tagjaink számát állandóan növeljük és mielőbb megsokszorozzuk, az a vágyunk, hogy minden érdeklődő belépjen a *„Faültetők Társaságába"* és azt a fogaldamat vállalja kötelezőleg, hogy:

1. törekszem minden évben, minél több fát, okszerűen ültetni, gondosan megválasztandó fanemekből;

2. erre másokat is megnyerni törekszem;

3. fáimat növényi és állati károkozók ellen rendszeresen védeni törekszem;

4. a Faültetők Társaságához minél több tagot csatlakozásra bírni igyekszem.

E kötelezettséget, ha minden tag betartja, nagyban fog emelkedni Alföldünk faállománya s közelebb jutunk annak megvalósításához, hogy Hazánk: *egy pompás nagy kerthez lesz hasonló!*

Felkérjük a tekintetes Igazgatóságot, tegye magáévá e rendkívül fontos ügyet, hirdesse mindenfelé és vigye át az ügyből fakadó végtelen nagy szeretetet a serdülő ifjúság fogékony lelkébe, hogy az ott örökkön verjen gyökeret!

Gyüjtse tagjainkat s küldje be hozzánk azok névsorát mielőbb, hogy minden kedvezményünkben már a mostani ültetési időszakban részesülhessenek.

Tizenegy faiskolával egyeztünk meg, melynek a *„Faületők Társasága"* tagjai részére a fent említett nagy kedvezményt, árengedményt nyujtják erre jogosító igazolványainkra.*)

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK
az erdészeti szolgálat köréből

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter előterjesztésére az állami erdőmérnökök személyzeti létszámában *Boór Károly* erdőtanácsost főerdőtanácsossá kinevezem.

Kelt Budapesten, 1927. évi november hó 9. napján.

Horty s. k.
Mayer János s. k.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Krajcsovits Ferenc* m. kir. főerdőtanácsost hű és hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett 1927. évi november hó végével végleges nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter futóhomokos területek fásításánál szerzett érdemeiért *Stollár Mihály* földbirtokos, németkéri lakosnak elismerését fejezte ki.

*) A legnagyobb készséggel adtunk helyet ennek a lelkes felhívásnak, amelynek mindenesetre meglesz a kellő eredménye. *(Szerk.)*

Az „Erdészeti Lapok“ 1927. évi XII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 *mm*) garmond betüvel vagy ennél nagyobb betüfajtával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betünél kisebb betüfajtával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számittatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Erdészállást keres erdő-, mező- és hasonló gazdaságok összefüggő vezetésében is. „Szerény igények és mindenben szakértelem" jeligére. Cím a szerkesztőségnél. (3. III. 3.)

32 éves okl. erdőmérnök, nős, 5 éves prakszissal, ki különösen az erdőrendezés, mérés, út- és vasútépitésben bír igen jó gyakorlattal, állandó jellegű állást keres uradalom, vagy nagyobb faipari vállalatnál, 1928 március—május hó elsejével. Külföldre is bárhová elmegy. Bartha Lajos erdőmérnök, Nagybörzsöny, Kánya-puszta (Hont megye). (2. VII. 5.)

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesitő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesitését, vesz és elad bármily mennyiségü tüzifát és fürészelt anyagokat. Értékesitési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

4315—1927. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Tarpa község elöljárósága közhírré teszi, hogy a községi erdőben 14.7 kat. holdon, tövön álló mintegy 3300 m³ tölgyszerszám és 1600 m³ tűzifára becsült fatömeg a községházán *1928. év január hó 10-én délelőtt 10 órakor* tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 23.714 pengő.

Árverés után a vételár azonnal készpénzben kifizetendő.

Az árverés megkezdése előtt 6000 pengő készpénz, vagy kellő biztosítékot nyujtó takarékpénztári betétkönyv, mint biztosíték teendő le.

A zárt írásbeli ajánlat az árverés megkezdése előtt nyujtandó át az árverést vezető kezeihez.

A részletes árverési és szerződési feltételek a községházán bármikor megtekinthetők.

Tarpa (Bereg m.), 1927 december 6-án.

Községi elöljáróság.

2488—1927. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Főméltóságú dr. Esterházy Pál herceg hitbizományi uradalmainak magyarországi erdőrendezőségénél *2 ideiglenes minőségű erdőmérnökjelölti állás* betöltésére pályázatot hirdetünk.

Az állások javadalmazása: 2065 pengő évi készpénzfizetés, 16 ürm³ tűzifajárandóság, természetbeni lakás és világítás. Külső munkálatoknál 10 pengő napidíj.

Erdőmérnöki oklevélmásolattal, anyakönyvi kivonattal, iletőségi és hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények a hercegi Hitbizomány erdőigazgatóságához, Kapuvár, Sopron megye intézendők. A pályázatok beadási határideje *1927 december hó 31.*

Erdőrendezési gyakorlattal bíró pályázók előnyben részesülnek.

Kapuvár, 1927 november hó 15-én.

Hercegi Erdőigazgatóság.

2065 : 12 = 174
-86
-25

1928 JA

ZET

ZÁGOS ERDÉSZE

ZLŐ

Az „Erdészeti Lapok" XII. füzetének tartalma:

Oldal

— Kérelem tágsági díjak és előfizetési díjak beküldésére -- -- -- 451
— ungvári Rónay Antal † -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- 452
Czillinger János: A felvidéki erdőbirtokreform rejtett veszedelmei 454
Kovácsik Dezső: A Trachea piniperda legújabb nagyarányú károsításairól a Németbirodalom erdei fenyveseiben -- -- -- -- 465
Egyesületi közlemények: A számadásvizsgáló bizottság jelentése az O. E. E. 1926. évi zárszámadásáról és 1928. évi költségvetésről -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- 478
Irodalom: Könyvismertetés.
Kövessi Antal: Szilárdságtan és gyakorlati példák gyűjteménye. (Ismerteti: *Modrovich F.*) -- -- -- -- -- -- -- 484
Dr. Varga Ferenc: Kertészeti növénynemesítés. I. Általános rész (Ismerteti *Sommer Géza*) -- -- -- -- -- -- -- -- 485
Különfélék. Halálozás. — Az Országos Erdészeti Egyesület közgyüléséről. — Előjegyzés Vági István sajtó alatt álló új művere. — A Magyar Kultúra válságos évei 1918—1927. (*Magyar Nemzeti Szövetség.*) — A főiskolai segélyző egyesület javára ujabban befolyt adományok nyugtázása. — Felhívás a „Faültetők Társaságá"-ba való belépésre. — A Magyar Mérnök- és Epítész-Egylet jubiláris közgyülése -- -- -- -- -- -- -- 487
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből -- -- -- 493
Hirdetések -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- I–II